

„Tudjuk, hogy a forradalom és a szabadságharc elválaszthatatlan a nevével; szinte tőle halljuk minden évben, hogy itt az idő...”

A szabadság üstököse ► 7. oldal

„Az ország különböző pontjáról érkezett nyolc csoport a kiírás szerint a *Növények a Bibliában* témakörben mérte össze »bábügyességét.«”

Napos oldal ► 12. oldal

„Ugyanakkor a mai keresztény közösségekben jelentkező feszültségek oldására sincs más válasza Jézusnak, mint hogy szeretnünk kellene egymást.”

Közös szolgálat: teher vagy ajándék? ► 13. oldal

Gondoskodom, tehát vagy! ► 2. oldal
Meditációs ösvény a templomtoronyban ► 3. oldal
Kameruniakkal ünnepeltünk ► 4. oldal
Komolyzene – könnyedén ► 8–9. oldal
Egy házi bibliaóra áldásai ► 11. oldal
evél&levél&levél ► 15. oldal

FOTO: LUKÁCS GÁBI

Közlemény

A Magyar Katolikus Püspöki Konferencia, a Magyarországi Református Egyház és a Magyarországi Evangélikus Egyház a 2010. évi parlamenti választásokon való részvételre hív fel minden jóakarató embert.

Ha komolyan vesszük állampolgári felelősségünket, négy-évente nemcsak lehetőségünk, hanem kötelességünk is, hogy döntésünkkel tudatosan befolyásoljuk hazánk életét, mindennapi boldogulásunk lehetőségét. A jelenlegi aggasztó társadalmi és gazdasági helyzetben különösen fontosnak tartjuk, hogy körültekintően, a jelöltek célkitűzéseit megismerve döntsünk. Javasoljuk, hogy a különböző pártok és jelöltek programjában azokat az elemeket keressük, amelyek a társadalom alapvető összetartó erőinek – a családnak, a helyi közösségeknek és egész nemzetünknek – életét és fejlődését segítik.

Meggyőződésünk, hogy jelen esleetségünkön csak felelős, értékek alapján gondolkodó és cselekvő áldozatvállalással tudunk segíteni. Ezért kérünk mindenkit: a hangzatos kampányigéreteket és indulatos kommunikációs megoldások mögé nézve olyan jelöltet, jelölteket támogasson, akik személyiségükben és elkötelezettségükben is annak reményességét hordozzák, hogy Magyarországon erősödhet a jogállamiság, csökkenhet a korrupció, növekedhet az egymás iránti bizalom.

Reméljük, hogy mind a választás menete, mind a választás végeredménye mindannyiunk épülését és erősödését szolgálja.

Magyar Katolikus Püspöki Konferencia
Magyarországi Református Egyház
Magyarországi Evangélikus Egyház

A LUTHER-RÓZSA SZÍNEI

Magyar vagyok, rozumješ ma?

► **Mi a fontosabb: a nemzeti nyelvi hovatartozás, a felekezeti öntudat vagy az Istennel való kapcsolat? Mi ezeknek a helyes sorrendje? Ilyen kérdések körül forgott a Magyar Evangélikus Konferencia (Maek) tanulmányi rendezvénye, amelyet március 5-én és 6-án tartottak Révfülöpön, az Ordass Lajos Evangélikus Oktatási Központban.**

A Luther-rózsa színei – Anyanyelv – egyház – nemzet címet viselő tanácskozás témájával a magyar–szlovák kérdést választották a szervezők, tekintettel a Szlovákiában jelenleg ha-

gyülekeztek tagjai és szlovákiai magyarok is.

A konferencia fő szervezője, a Maek titkára, id. Zászkaliczky Pál nyitóhívatásban hangsúlyozta, hogy aki Jézust követi, nem épít kerítéseket felekezetek vagy népek között, hanem lerombolja azokat. E gondolat jegyében testvéri légkörben járhattak körül az érdeklődők a felmerülő súlyos és néha fájó kérdéseket. A meghívott előadók különböző szempontokból világították meg a két nép kapcsolatában jelenleg meglévő feszültségeket.

Käfer István, a Pázmány Péter Katolikus Egyetem Szlovák Tanszékének nyugalmazott tanszékvezetője a szlovák nyelv és kultúra felől közeli-

Szombat délutáni disputa

tályos nyelvtörvényre, illetve a nemrégiben elfogadott „himnusz törvényre”, azaz hazafiassági törvényre. A résztvevők között nemcsak szlovák származású magyar evangélikusok voltak, hanem magyarországi szlovák

tett, amelynek rengeteg közös pontja van a magyarral, csak ezeket jobban kellene ismerni.

► Folytatás az 5. oldalon

A szabadság fokozatai

■ RIBÁR JÁNOS

Március idusán a szabadság nemes gondolata senkitől sem idegen, akinek csak egy kicsit is számít az emberi méltóság valósága. Mégis érzékelhető nyugtalansággal tekintünk a szabadság jelenségére, s nyugtalanságunk oka az egyéni boldogtalanságok halmozódása és hazai társadalmunk nyomorúságának szembetűnő szindrómái.

Mintha zavar keletkezett volna a fejekben, szívekben, de a közösségek életszférájában is a szabadság ügyében. S ez alól még a gyülekezeti, Krisztushoz igazodni szándékozó közösségeink sem kivételek. Mint ha túlzottan is halmozódnának a szubjektív gondolatok, és egyre inkább annak a látszata keletkezne, hogy mind az egyházközösségekben, mind a polgári közösségekben végzetes félreértések adódnak e szent fogalom kapcsán.

Amikor évtizedekkel ezelőtt még csak álmodoztunk elaknásított országhatárunk innenső oldalán a szabadság valóságáról, kimondhatatlanul szépnek álmodtuk meg a szabadságot, éhezünk és szomjaztunk, de csak visszaütött az ütlevekkéremünk erőitette bennünk a szabadság álmát.

És egyszer csak az álmaink valóra váltak. Felszedték az aknákat az osztrák határ mentén, a megszálló idegen hadsereg elment, megnyílt az út a szabadság eszméjére, de mintha minden eltorzult volna, és a szabadság nevésegesen szomorú bevásárlóturizmus formájává alázta volna magát. Az álom valóra vált, de a valóság taszítóvá lett. Várakozóan beleszédültünk a politikai szabadság korábban annyira óhajtott valóságába, de szinte fájni kezdett a minőség hiánya, a minőség – Németh László után – forradalma.

Mert nem lehet igaz, hogy a szabadság lényege kimerül a céltalan turistáskodásban, értelmetlen külföldi cuccok vásárlásában, hivalkodó technikai eszközök felhasználásában. Nem lehet igaz, hogy a szabadság csak tárgyasíthatóságban jelenjen meg – a szellem szabad szárnyalása helyett. Vagy a szabadság lényege annyi lenne, hogy mindent szabad? Azt is, ami értelmetlen, istenellenes, emberellenes, lételles, természetellenes? Vajon a szabadságnak miért nem találtuk meg a spiritualitását? Az lenne a szabadság tartalma, hogy szabad újra és újra összetörni a kőtáblákat, vagyis a *Tízparancsolat* jelképét? Lehet-e eleme a szabadságnak az, hogy szabad megtörni a mocskos, izléstelen, hazug beszédeket?

Amikor még csak álmodoztunk a szabadságról, valami egészen másra gondoltunk. Semmiképpen sem arra, hogy hazánk lesz az egyik legtehetősebb országa Európának s az egyik leggyorsabban elnéptelenedő állama a régióknak. S arra sem gondol-

tunk, hogy még az egészséges nemzeti öntudat is csorbát szenved, és hogy nemtelenségre akarnánk oktanni a gyermekeinket óvodáskortól kezdve.

Az oldott kéve széthulló valóságában nem a szabadság lelke lakozik, hanem a végzetes halál. Mert szabadságról álmodoztunk hajdan, de elképesztő rafinált módon váltunk bevásárlócentrumok szabadságunktól megfosztott rabszolgáivá, ahol öntik

» Vajon a szabadságnak miért nem találtuk meg a spiritualitását? Az lenne a szabadság tartalma, hogy szabad újra és újra összetörni a kőtáblákat, vagyis a *Tízparancsolat* jelképét?

ránk a kommersz, lélekfontó zenét, és fura reklámokkal teljesen felesleges dolgok megvásárlásának vágyát ébresztik a szívekben, kiűrtendő az amúgy sem vasos pénztárcát. Hol itt a szabadság?

Itt az idő újratulni a szabadság igazi valóságát! A mögöttünk levő évtizedekben korrupciótól és vádaskodástól hangos hazai világunkban majdnem mindent elrontottunk a szabadság vonatkozásában, ezért itt az idő újratulni az igazi szabadság eszményét, és újra kísérletet tenni rá, hogy megfogalmazzuk, mit is jelent valójában az emberi méltóság számára a szabadság.

Egészen biztos, hogy nem a „mindent szabad” jelszavát szeretnénk a szívekbe erőltetni, mert ennek a tartalmi hozadékát végiggondolni is borzalom. Nem a vásárlás szabadsága, nem is a korlátlan utazás lehetősége, de még csak nem is a tévécsatornák száma biztosítja a szabadságunkat, hanem életünknek az értelmes pályája születéstől a halálig, amelyen haladva Isten rendje és akaratára szerint élhetjük meg a teremtéstörténetben kapott imago dei (istenképű) és a keresztén korrigált valóságunkat. Mégpedig Jézus halhatatlan szava szerint: „... az igazság meg szabadít titeket.” (Jn 8,32)

Ne játsszuk Pilátusként a szkeptikust, hogy „micsoda az igazság?”, hanem szívünkkel értsük meg, hogy személyesen megszólalt az igazság, amikor a Názáreti ezt mondta: „*Én vagyok az út, az igazság és az élet...*” (Jn 14,6)

Sem az egyén, sem a társadalom nem bánja meg, ha ezen az úton indul, mert végső, halálra túlnani értelmét a létezésnek így leli meg. A legvégső szabadság lényege a megváltás, az megszabadítás bűntől, mulandóságtól, haláltól, így a végtelen szabadság másik neve: az üdvösség.

A szerző evangélikus lelkész, a Nyugat-békési Egyházmegye esperese

Oratio œcumenica

Istenünk! Te vagy a világ teremtője, fenntartója és gondviselője. Kérünk téged az egész teremtett világért. Gyógyítsd betegségeit. Tapasztalja meg gondviselő szeretetedet. Válgjék imává minden állandósága és változása, hogy téged dicsérjen, és rólad tegyen bizonyosságot. Tedd rólad szóló énekké az életet, amely tőled származik, hogy díszé legyen a földnek. Te véd és óvd. Add, hogy vegye körül tápláló és vigyázó, gyengéd szeretetével teremtményed, a Föld. Világítsa be és derítse fel minden reggel éltető sugaraival teremtményed, a Nap. Tisztítsa és üdítse alkotásod, a szél. Öntözze és frissítse ajándékod, a harmat és eső. Add, hogy teremtményed, az ember újra visszatérjen a teremtettség rendjébe, tisztelje, szeresse azt. Vegye föl a teremtés ritmusát, hogy gyógyuljon testben és lélekben.

Atyánk! Tudjuk, hogy ha te valamit elindítasz, azt véghez is viszed. Ha te változást adsz, annak a feltételeit is megteremtetted. A pusztába vitt népnek csodálatos módon enni adtál. Kérünk téged, adj enni minden éhezőnek. Teremts az ember szívébe hitet és bizalmat irántad, szeretetet és együttérzést a másik emberrel szemben, hogy szűnjék a nélkülözés a földön. Tégy minden élő terített asztalod vendégévé, és add, hogy együtt, egy szívvel dicsérjünk téged jószágodért.

Urunk, Jézus Krisztus! Te ötezer embert vendégeltél meg, és mentetél meg az éhségtől, mert arra volt szükségük. De nem hagyta őket tévedésben személyed felől. Megmutattad és elmondtad, hogy ki vagy te, mert erre még nagyobb szükségük volt. Te vagy a teljes élet igazi kenyere. Nekünk is a te ismeretedre van a leginkább szükségünk. Te táplálj bennünket a teljes élet kenyérével. Kérünk, adj minden ember szívébe tisztánlátást, hogy meg tudja különböztetni a szükségest a szükségesebbtől, a fontosat a fontosabbtól, és megismerjen téged, az egyetlen legfontosabbat. Add, hogy ez által minden ember eljusson az Istennel való örök közösségre. Ámen.

SEMPER REFORMANDA

„... nincs egyetlen zsoltár, amely ne magasztalná Istent hűségéért, igazságaért, és amelyben a lelkiismeret ne a hozzá való hűségét gyakorolná, hogy megértsük, Isten rendelésének teljesítése a jámbor hitben, az ő kegyelmében való megvigasztalódásban és az irgalmasságnak örvendező lelkiismeretben lakozik. Az Istenben örvendező szív pedig ezek szerint cselekszik, vagyis kényszer nélkül, víg kedvvel munkálkodik, és viseli a nyomorúságot.”

► Luther Márton:

Utószó a Zsoltárok könyvéhez
(Szita Szilvia fordítása)

myLuther

WWW.MYLUTHER.HU

BŐJT NEGYEDIK VASÁRNAPJA (LAETARE) – 2MÓZ 16,11–15

Gondoskodom, tehát vagy!

1649 szeptemberében Descartes, a híres francia filozófus a svéd királynő meghívására megérkezett Stockholmba. Korábban leveleztek egy ideig, és Krisztina királynőnek olyannyira felkeltette az érdeklődését ez a bátor gondolkodó, hogy mindenképpen szeretett volna vele személyesen találkozni. Descartes egy ideig szabódott, nem akarta elfogadni a meghívást, de azután mégis elutazott Svédországba az érte küldött hadihajón.

Ez a törekeny alkatú filozófus mindig is szerette a kényelmet, különösen is ragaszkodott a meleghez, egyszer még a kályhába is bebújt, amikor túl nagy volt körülötte a nyüzsgés. Stockholmban szinte szó szerint hideg zuhanyként érte a hír, hogy a művelt és érdeklődő királynő naponta szeretne tőle órákat venni, de egyéb elfoglaltságai miatt erre csakis hajnali ötkor tud időt szakítani. A filozófiájában nem túl tekintélytiszteelő, de egyébként udvarias Descartes engedett a királynő kérésének, és hajnalonként tanította őt. De kényelemhez szokott szervezete sem a korán kelést, sem a svédországi hideget nem bírta, így hamar megbetegedett, és 1650 februárjában meg is halt.

Mindig is arról volt híres, hogy nem ijed meg semmitől. Szembeszállt kora meghatározó gondolkodásával, a skolasztikával, az egyik legnagyobb szellemi építménnyel, amit valaha alkottak. Nem törődött a tekintéllyel, a cenzúrával, ellenségeivel, de a hajnali pára kifogott rajta. Kimondta az emberi kultúra egyik leg-híresebb mondatát: „Gondoskodom, tehát vagyok”, hirdetve az ész, a ráció elsődlegességét, hirdetve, hogy az

emberi lét alapja a gondolkodás. Azután léte elmerül, mert nem tud korán reggel gondolkodni.

Olyan ez a történet, mintha azt tanulnánk a történelemből, hogy a márciusi ifjak hazamentek, mert esett az eső, és épp nem volt náluk esernyő, ezért berekesztették a forradalmat. Valahogy az emberi történetírásból igyekszünk kihagyni azokat a részleteket, amelyek túlságosan emberiek, hétköznapiak. Az ügy súlyához mérünk mindent. A történelemből hiányoznak azok a fejezetek, amelyek a szent célokhoz képest jelentéktelenek. Ritkán olvassunk nemzeti hősök esetében fogfájásról, fázásról vagy épp álmoságról. Mintha nem léteznének ezek a problémák, mintha a történelem nagy alakjai mentesek lennének mindezeketől az emberi tulajdonságoktól.

A bibliai történetírás teljesen más. Ebben épp az a feltűnő, hogy minden apró részlet fontos. Ézsau egész örökségét eladja, mert éhes. Ha rajta múlik, oda az ígéret, amelyet még Ábrahám kapott. Jónás inkább hagyta volna pusztulni Ninivét, mert lusta volt. A hősködő Péter pedig egy szolgáló előtt sem képes bevallani, hogy Jézushoz tartozik.

A Szentírásban arról olvasunk, hogy az ember nem érzékeli az egyes ügyek súlyát. Miközben Jézus vért verítékeztve imádkozik, a tanítvány békésen alszik. Csak kicsinyes érdekei, kényelme, éhsége vagy fáradtsága számít. Kivéve persze, ha épp ő gondolja, hogy most szent célért harcol. Ilyenkor kíméletlen azokkal, akik ezt nem látják be. Így nagy buzgóságunkban a tanítványok leégetnének egy samáriai falut, elkergetik a gyer-

mekeket Jézustól, csöndre intik a kiabáló jerikói vakot. Ha a tanítvány fontossága tudatában van, akkor reszkessen mindenki, aki nem segíti az ügyet.

Döbbenetes ez a kettősség. Ha rólunk és kényelmünkről van szó, akkor nem hat meg az igazság, nem érdekel az ügy, csak megkapjam mindazt, ami jár nekem. Ha pedig a menet élén megyek, akkor ne zavarjon senki.

Vajon hogy lát bennünket az Isten? Hogyan viseli el, hogy miközben megment, mi csak kényelmünkre tudunk gondolni? Vajon hogy viselte, hogy miközben kihozta a népet a rabszolgaságból, ők csak a hasukra gondoltak? Tényleg nehéz felfogni, hogy mi történt ott. Miközben az Isten elhomályosítja az egyiptomi istent, új haza felé vezeti a népet, és szabadságot ad nekik, ők azt mondják, éhesek vagyunk! Elfelejtették már az összes csodát, nosztalgiával gondolnak az egyiptomi időkre, a boldog rabságra. Már nem érzik az akkori verések fájdalmát, csak az éhség marja őket. A szabadság értéktelenné vált számukra.

A pusztában minden értéktelenné válik, minden elmélet, minden értelmezés, már nem számít az ékszer, nincs jelentősége a vagyonnak. A pusztában nincs hagyomány, nincs kultúra, ott csak egyetlen kérdés van, az élet. Ott minden a visszajárára fordul. Nagy ügyek lesznek jelentéktelenek, szent célok értelmetlenek, mert nincs élelem, veszélyben az élet.

Ekkor következik a legnagyobb csoda, a manna. Mert az Isten legnagyobb csodája nem a tenger ket-

A VASÁRNAP IGÉJE

téválásztása volt, nem a tíz csapás, nem is a fürjek, hanem a manna. Mert ebben irgalom van. Megmagyarázhatatlan irgalom. Mi ez? Még mindig élünk, még mindig lehet, még ezt is lehet? Ezt kérdezhették egymástól Ninive lakói a negyvenedik reggel. Az előző éjjel úgy feküdtek le, hogy nem lehettek benne biztosak, hogy még látják egymást. Mi ez? Mi ez a napról napra megújuló kegyelem?

A manna keresztül megértheti a nép, hogy az Isten nem alkalmasszerűen segít, nem egy-egy csodával továbblendít, nem egyszerűen ad, hanem gondoskodik rólunk. Adni, akár sokat is, könnyű, de egy életen keresztül gondoskodni valakiről, az maga a csoda. A pusztában új nép születik, amelynek az élete nem a saját kezében van. Talán megértik, hogy az Isten nem csupán krízisekben segít, egyébként pedig jól elvagyunk, hanem napról napra gondoskodik rólunk. Létünk alapja nem a tudásunk, nem hagyományunk, nem történelmünk, hanem az Isten mindennapi irgalma.

■ ÓCSAI ZOLTÁN

Imádkozzunk! Mindenható, örök Isten! Vétkeink ellenünk tanúskodnak, mégis hozzád fordulunk. Ne feledkezz meg kegyelmedről, és ne hagyj minket vigasztalás nélkül! Erősítsd szívünket igéddele, hogy ne a földiekért aggódjunk, hanem beteljük országod javaival, az Úr Jézus Krisztus által, aki veled és a Szentlélekkel Isten, él és uralkodik mindörökkön-örökké. Ámen.

TÚRMEZEI ERZSÉBET

Ha nem teszek semmit sem

Most nem sietek,
most nem rohanok,
most nem tervezek,
most nem akarok,
most nem teszek semmit sem,
csak engedem, hogy szeressen az Isten.

Most megnyugosom,
most elpihenek
békén, szabadon,
mint gyenge gyerek,
és nem teszek semmit sem,
csak engedem, hogy szeressen az Isten.

S míg ölel a fény
és ölel a csend,
és árad belém,
és újjáteremt,
míg nem teszek semmit sem,
csak engedem, hogy szeressen az Isten,

új gyümölcs terem,
másoknak terem,
érik csendesen
erő, győzelem...
ha nem teszek semmit sem,
csak engedem, hogy szeressen az Isten.

„Toronyélmény”

Meditációs ösvény a templomtoronyban

► **Nagyböjti meditációs ösvény látogatható böjt harmadik vasárnapjától a balatonboglári evangélikus templom tornyában. Az elcsendesedésre és „zarándoklatra” vágyókat egész évben várja a „lélektúra”, amelyről az alábbiakban az egyházközség gyülekezeti munkatársának gondolatait osztjuk meg olvasóinkkal.**

Mindnyájan keressük a lehetőségeket, alkalmakat, helyeket arra, hogy legalább pár percre megálljunk, és továbbgondoljuk személyes életutunkat, küldetésünket. A *Toronyélmény* meditációs ösvény Jézus szenvedésének nyolc állomásán keresztül szeretne minél feljebb és közelebb vinni a feltámadás titkához. Az egész

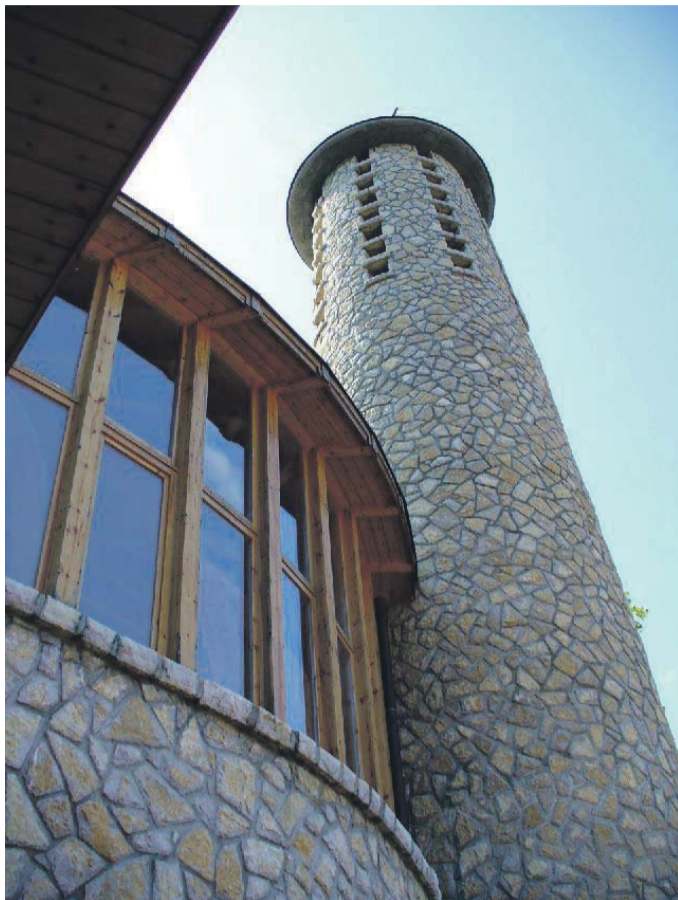
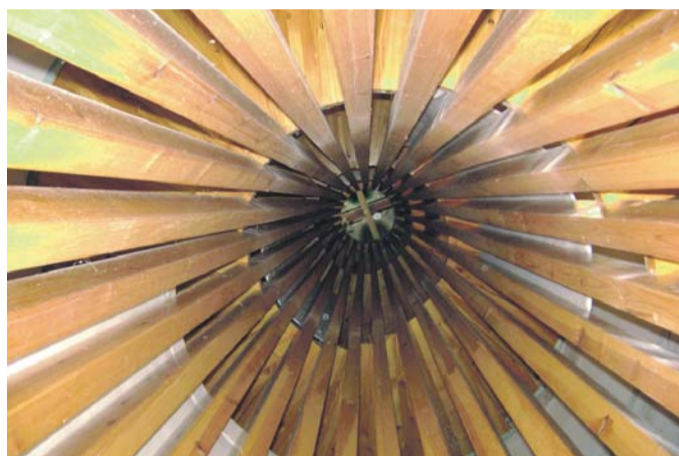
évben látogatható ösvény egyedülálló módon ad alkalmat arra, hogy belső utunkat járjuk.

Nyolcvan lépcsőfok. Talán nem sok, de itt egy-egy lépés mégis számít, mert súlya van. Úgy, mint szavainknak, imádságainknak, s felfelé haladva nem csak a lépések lesznek egyre nehezebbek... Mind-

nyájan keresünk helyeket, tereket, melyek biztonságot és intimitást adhatnak ünnepeinken, hétköznapjainkban. A balatonboglári evangélikus templom különleges építészeti

adottságaival elősegíti – nem csak böjtben –, hogy átélhessük a húsvét csodáját, és nekünk is legyen „toronyélményünk”.

■ CZÖNDÖR ISTVÁN

FOTÓK: MRAV ORSOLYA

Egyházunk lelkesi középvezetőinek vizitációja az országos irodában

► **A személyes kapcsolatteremtés szempontjából fontos és informatív találkozó helyszíne volt március 3-án, szerdán egyházunk országos irodájának Üllői út 24. szám alatti nagy tanácsterme. A tizenhét fős esperesi tanács tartotta itt ülését azzal a céllal, hogy személyesen megismerkedjenek az országos adminisztráció minden egyes dolgozójával. A találkozót *Bence Imre*, a Budai Egyházmegye esperese kezdeményezte még tavaly, *Gabnai Sándor* esperes felvetése alapján.**

A nap folyamán a püspöki tanáccsal – azaz egyházunk három püspökével – kiegészülve pontos beosztás szerint érkeztek bemutatkozó beszélgetésre az Üllői úti iroda osztályainak, munkáinak dolgozói, referensei.

Házigazdaként *Kákay István* országos irodavezető fogadta az esperesi és a püspöki tanács tagjait. Miután egyenként, pár szóval bemutatatta munkatársait, átadta nekik a szót. A kollégák munkakörükről, napi feladataikról éppúgy beszámoltak, mint arról, hogy mióta dolgoznak az országos iroda kötelékében, valamint néhány szót szoltak családi háttérükről és egyházi kötődésükről is. Ezek után az esperes és püspök vendégek tettek fel kérdéseket a – nem egy esetben névről, telefonból már ismert – most

„arccal”, személyesen is megismert munkatársaknak. A találkozás a kölcsönös megismerkedés mellett tehát jó alkalom volt arra is, hogy az egyházi vezetők az egyes osztályok, munkacsoportok aktuális ügyeiről naprakészen tájékozódjanak.

A nagy izgalommal és készséggel várt eszmecsere minden osztály és munkacsoport dolgozóit megjelentek, azoknak a – többnyire lelkes munkát végző – referenseknek a kivételével, akiknek a szolgálatát az esperesi kar már korábban ismerte.

A délután a gyűjtemények vezetője az Evangélikus Országos Könyvtár, a Levéltár, illetve a Múzeum a gyűjteményi vezetők részvételével az evangélikus egyházközségi gyűjtemények kezelésének témájában folytatott tárgyalást az esperesi tanáccsal.

Mint Kákay István elmondta, örömmel fogadta a püspöki és esperesi érdeklődést, köszönetét fejezte ki az egyházvezetők egész napos aktív jelenlétéért, valamint megköszönte az iroda dolgozóinak pozitív és konstruktív hozzáállását is.

Az első visszajelzések szerint az esperesek hasznosnak találták a találkozást, és kifejezték abbéli reményüket, hogy hasonló találkozókra a jövőben is – akár évente – sor kerülhet, folyamatossá téve és építve ezzel az egyházmegyei, egyházkerületi vezetői és az adminisztráció dolgozóinak közötti személyes kontaktust.

■ K. D.

Meghívó logókiállításra

A Magyarországi Evangélikus Egyház logópályázatára érkezett pályaművek válogatásából a Luther Kiadó az evangélikus könyvesboltban (1085 Budapest, Üllői út 24.) kiállítást rendez, melyet március 16-tól április 30-ig, hétköznapokon 9 és 17 óra között minden kedves érdeklődő megtekinthet.

Vásárlóink leadhatják szavazataikat a nekik legjobban tetsző tervre, így a közönségdíjas pályázó egy értékes könyvet kap ajándékba.

Hálózatépítés

Lapunk 13., „Presbiteri” oldalán tudósít a Déli Egyházkerület Bonyhádon tartott gyülekezetvezetői konferenciájáról. Úgy érzem, fontos, hogy ebben az útkezes, tájoló rovatban is kitérjek a találkozó fő témájára, a lelkesi és világi vezetők együttműködésének kérdésére gyülekezeteinkben.

A kérdés szomorú aktualitása, hogy az utóbbi időben számos egyházközségben pattanásig feszült a helyzet lelkesek és felügyelők, presbiterek között. A feszültség képénél maradván, több helyütt el is szakadt az a bizonyos húr: az egyházkerület fegyelmi tanácsa kénytelen volt felmenteni az érintett lelkeseket. Ennek a keserves folyamatnak a részleteiről interjú olvasható kerületünk és egyházunk internetes honlapján (*részletek az interjúból lapunk 13. oldalán – a szerk.*), így erről itt most nem kívánok beszélni. Az viszont mindannyiunk érdeke, hogy tanuljunk a fájdalmas leckékből.

Biblikus, teológiai alapokon kell tisztáznunk: mit jelent egyházunkban a vezetés, a pásztorlás felelőssége? Mit értünk egyetemes papságon? Mit jelent a kulcsok hatalma? Hol van a határa a gyülekezeti autonómiának? Hogy élük meg lelkeszeink és felügyelőink az úgynevezett paritásnak, az egyházi és világi elem egyensúlyának

protestáns örökségét? Ajándék-e a másik, vagy legyőzendő rivális?

Ezekkel a nagyon is aktuális, nem egy helyen égető kérdésekkel szembeszélünk a bonyhádi hétvégén, ahol a záró úti áldásban Jézus szavát idéztem. Ő tudatosan kettesével állítja szolgálatba tanítványait: „...elküldte őket maga előtt kettesével minden városba és helységbe, ahová menni készült.” (Lk 10,1) Mi is a feltámadott Úr útkészítői lehetünk, ha megtanulunk együtt hallgatni a Mesterre, és odafigyelni egymásra is a hatékony együttműködés érdekében.

Megkerülhetetlen kérdés: vajon szárny-e a másik vagy teher? Még személyesebbre fordítva a böjti önvizsgálatot: én vajon felemelő szárny vagyok-e a másik számára vagy nehézkolonc? Netán egyszerre lennénk szárny és teher is?!

„Szárny és teher” – ismerős lehet ez a cím, hiszen az *Evangelikus Élet* február 21-i száma interjút közölt *Ónodi Szabolcs* bonyhádi iskolavezetővel, aki tagja volt annak a tanácsadó testületnek, amely segítette a *Szárny és teher* című kötet megjelenését. Ezt a több mint kétszáz oldalas tanulmányt az úgynevezett Bölcsék Tanácsa készítette a nevelés-oktatás rendszerének újjáépítésére és a korrupció megfékezésére *Sólyom*

ÉGTÁJOLÓ

László köztársasági elnök megbízásából.

Büszkék lehetünk arra, hogy a négytagú Bölcsék Tanácsában dolgozik *Csermely Péter* professzor is, aki tudatosan vállalja pécsi, evangélikus gyökereit. Erről megkapó őszinteséggel és hitelességgel vall a *Miért hiszek?* sorozatban megjelent interjújában. (*Hálózatok bővítésében*, Kairosz Kiadó, 2010)

A neves hálózatkutatóval készült interjú számos olyan értékes gondolatot tartalmaz, amely témánk szempontjából is megízlelendő útmutatás. *Csermely Péter* nemcsak szakszerű diagnózist ad társadalmunk válságos állapotáról, hanem a terápia felé is járható utat kínál.

A bölcséket a legjobb szó szerint idézni: „A magyar társadalom szerkezete megzavarodott, elhasználatott és elöregedett. Az öregedő, elhasználatott hálózatok szempontjából is rendkívül fontos a válság és a válság

utáni újjáépítés... A hálózat szerkezetét a válság megfiatalítja, pontosan úgy, ahogyan egy erdőt megfiatalít egy erdőtüz, amelyik felégeti a felgyült élettelen szerves anyagot.”

Talán meglepő, de nagyon is biblikus a krízisnek ez a reményteli perspektívája. Kikre lehet számítani ebben a tisztulási és megújulási folyamatban? Az evangélikus bölcsnek erre is van bátorító látása: „Minden olyan ember mérhetetlenül nagy kincs a környezetünkben, akiben még maradt egy szikrányi bizalom, aki képes normális, őszinte, a kölcsönös elismerésen és tiszteleten alapuló emberi kapcsolatok építésére. Ha már megtaláltuk a társainkat, szívet kell képeznünk velük. A saját hálózatos játékelméleti eredményeink is megmutatták, hogy az együttműködők szigetei képesek tartósan fennmaradni a nem együttműködők tengerében is. Hasonlóképpen, a társadalom érték- és bizalomszigetei felbecsülhetetlenül fontosak válnak bármely válságos időszakban... Kiemelt a felelőssége azoknak a csoportoknak is, amelyek értékeket őriznek. Ennek egyik legfontosabb letéteményesei manapság az egyházak. Fontos lenne, hogy az egyházak még több, a tagjaik és vezetőik egész életével, egész integritásával alátámasztott, hiteles és vilá-

gos értékítélettel segítsék a társadalom értékisztázó folyamatát.”

Szeretném hinni, hogy bár egyházunk, gyülekezeteink élete is erősen fertőzött a kapcsolati zavaroktól, mégis az együttműködők olyan szigeteivé válhatunk, akik egymást és másokat is segítő, megtartó hálózatot fejlesztenek. Ezt a gyógyító folyamatot igyekezett előmozdítani a bonyhádi konferencia is.

Ehhez kaphatunk valóban bölcs tanácsot *Csermely* professzor könyvéből. Legyen övé a záró szó is: „A válság ilyen közösségi kapcsolódások esetén lesz a katasztrófából esély. Esély arra, hogy valami újat, jobbat állítsunk elő. A megoldás egyik nagyon fontos kulcsa a kezünkben van. Furcsa helyzet állt azonban elő. A kulcs egyikünkkel sincsen külön-külön, hanem mind-egyikünk kezében van, együttesen!”

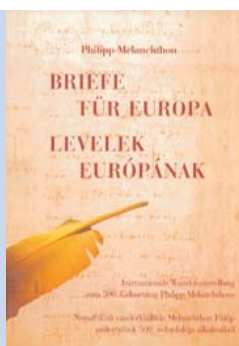
Gáncs Péter püspök Déli Egyházkerület

A hónap könyve – márciusban
a Luther Kiadótól 30% kedvezménnyel

**Philip Melancthon:
Levelek Európának**

Vásárolja meg a hónap könyvét
kedvezményesen!
Eredeti ára: 600 forint.

<http://bolt.lutheran.hu/>
E-mail: kiado@lutheran.hu
Fax: 1/486-1229 • 1085 Budapest, Üllői út 24.

HIRDETÉS

Sok szeretettel hívjuk nyugdíjas és özvegy papné/papnő testvéreinket országos csendesnapra március 27-én 9.30-tól 15.30-ig a Deák téri evangélikus gyülekezet I. emeleti termébe (Budapest V., Deák tér 4.). Téma: *Honnan jöttünk – merre tartunk?*

Az *egyház hajója a 20. század második felében* címmel D. Keveházi László nyugalmazott lelkész, egyháztörténész tart előadást. A délelőtti folyamán Thurnay Béláné Schulek Vilma mutatja be és dedikálja *Termő csipkebokor* című, édesanyja életét és szolgálatát bemutató könyvét.

Bár az alkalom elsősorban nyugdíjasoknak szól, a szervezők nagy szeretettel hívják és várják az érdeklődő aktív papnékat is! Jelentkezni március 19-ig lehet az Északi Egyházkerület püspöki hivatalánál (1125 Budapest, Szilágyi Erzsébet fasor 24.; telefon: 1/394-2448, 20/824-4111; e-mail: eszaki.kerulet@lutheran.hu).

HIRDETÉS

Pályázat

A Magyarországi Evangélikus Egyház Gyűjteményi Tanácsa pályázatot ír ki a gyülekezeti gyűjtemények – könyvek/könyvtárak, levéltári és iratanyag, műtárgyak – részére. A pályázat célja: elősegíteni a gyülekezeti gyűjtemények működését, rendezését és állagmegóvását.

Pályázati tudnivalók

A pályázók köre: evangélikus egyházközségek, amelyek nem rendelkeznek az országos gyűjteményi keretből támogatott szakgyűjteménnyel.

Pályázni csak hiánytalanul kitöltött űrlapon lehet, amely a <http://gyt.lutheran.hu/palyazat> címen letölthető, illetve a Gyűjteményi Tanács címen igényelhető: 1085 Budapest, Üllői út 24. Tel.: 20/824-3881. E-mail: gyujtemenyi.tanacs@lutheran.hu

A pályázat postára adásának határideje: április 15. Cím: Gyűjteményi Tanács, 1085 Budapest, Üllői út 24. Határidőn túl érkezett pályázatokat nem fogadjuk.

A benyújtott pályázatok elbírálásáról a nyertes pályázókat május 1-jéig értesítjük.

A pályázat megvalósításának ideje: május 1. – november 30.

Ha a gyülekezet több témára is pályázik, minden egyes témához (pályázati alponthoz) külön űrlapot kell kitölteni.

A pályázatban legalább 15% önrészt kell biztosítani.

Nem pályázhatnak azok a gyülekezetek, amelyek 2008–2009-ben nem küldték vissza a gyűjteményi felmérés kérdőíveit, vagy nem számoltak el korábbi pályázatukkal.

Elszámolás: az elnyert összegről és az elvégzett munkáról december 20-ig kell elszámolni, amelyhez mellékelni kell az elvégzett munkákkal kapcsolatos beszámolót, restaurálási munkalapot és a gyülekezet nevére kiállított számlák másolatát; a könyvekről és/vagy az iratanyagról készült jegyzékek másolatát, illetve a számítógépes táblázatot a pályázatban előírtak szerint; a beszerzett eszközökkel, tárgyakkal kapcsolatos, a gyülekezet nevére kiállított számlák másolatát.

Ha a pályázó a kapott összegről nem számol el, a teljes összeget vissza kell utalnia a Magyarországi Evangélikus Egyház számlájára, és a következő három évben nem pályázhat.

Pályázati témák

1. *Rendezés és feldolgozás:* Helybeli szakemberek, gyűjteményi előadók vagy az országos gyűjteményeken keresztül kért szakember által elvégzett munka díjára lehet pályázni.

1.1. *A gyülekezet könyveiről leltár készítése:* a könyvek bepecsételése, leltári számmal való ellátása, leltárkönyvbe való beírása és jegyzék készítése OpenOffice Calc vagy Microsoft Excel táblázatban. Pályázni lehet száz könyvnél nagyobb mennyiség feldolgozásához szükséges munkadíjra: megbízási díjra és annak járulékaire vagy számlás kifizetésre. A megpályázható összeg maximum bruttó 150 000 forint.

1.2. *A gyülekezet levéltári és/vagy iratanyagának a rendezése:* az iratok rendezése, jegyzetelése (a csomók/dossziék/kötetek sorszámmal való ellátása); csomagolás (dossziéba, Körper-szalaggal átkötés – nyitott polcon tárolás esetén dobozolás); levéltári jegyzék készítése szövegszerkesztővel, az irategységek számsorrendjében (a fontosabb iratokról darabszintű jegyzék). Pályázni lehet munkadíjra: megbízási díjra és annak járulékaire vagy számlás kifizetésre. A megpályázható összeg maximum bruttó 150 000 forint.

2. Állagmegóvás

2.1. *A gyülekezet könyveinek és/vagy levéltári/iratanyagának és/vagy műtárgyainak biztonságos megőrzését segítő eszközök* beszerzése, beruházás (például riasztóra, zárra, zárható szekrényre, levéltári és könyvdobozokra, terítő tárolására alkalmas hengerre lehet pályázni). A megpályázható összeg maximum bruttó 200 000 forint.

2.2. *A gyülekezet műtárgyainak restaurálása:* A pályázathoz mellékelni kell a szakrestaurátori árajánlatot, amelynek beszerzésében az Evangélikus Országos Múzeum segít. A megpályázható összeg maximum bruttó 400 000 forint.

Kameruniakkal ünnepeltünk

■ B. PINTÉR MÁRTA

Bani nyeti Ba Yawe – hangzott a hétvégén több gyülekezetünkben is a kameruni ének. A nők idei (hivatalosan március 5-én tartott) világinapjának központi üzenete fogalmazódott meg az egyszerű dal egyetlen, rövid sorában: *Dicséritek az Urat!*

vák, özvegyek, fogyatékosok, HIV-vírussal fertőzöttek, hogy Isten velünk van.”

Vendégségben a pesti metodistáknál a fásori evangélikusok

Nem túl naivak afrikai testvéreink? Lehetséges felszólításra örvendezni? Képes lehet az ember csak úgy, parancsra magasztalni az Istent? Akiknek kétségeik voltak efelől, az imnappi együttléteken megtapasztalhatták, hogy a kameruni asszonyok ujjongó hite magával ragadó.

Öröm – ebben az egy szóban foglalták össze tapasztalataikat azok az asszonyok, akiket megkértem, küldjenek néhány soros beszámolót a náluk megrendezett alkalomról. Azon túl, hogy jó volt újra együtt lenni a más felekezetűekkel, ismét átélni a közös imádság erejét, mindannyian kiemelték, hogy számukra idén a legnagyobb ajándékot az afrikai nők élő biznyságtétele jelentette.

Megszégyenítő volt már az istentiszteletek elején hallani a kameruni asszonyok vallomását: „Mi Istent Kamerunban életünk nehézségei közepette magasztaljuk, mivel az életet Isten legnagyobb ajándékának tartjuk. (...) A »halál árnyékának völgyében« is tudják nálunk az ár-

Kameruni diákok az imnapki alkalom résztvevőinek körében, Kőszegen

Mennyire másképp látják a dolgot az afrikaiak! – írta az egyik lelkész. Mi itt Magyarországon a sötétet is sötétebbnek képzeljük a valóságosnál, ők meg a csupa árnyék mögött is felismerik a fényt. Idén ők megtanítottak bennünket igazi „világ-

hangzott – immár nem parancsra, hanem szívből – az ének: *Bani nyeti Ba Yawe*, azaz *dicséritek az Urat!*

A szerző evangélikus lelkész, a Női Missziói Szolgálat vezetője

Református diák-médiaműhely

Első ízben hívta össze középiskolai diákújságjainak szerkesztőit a Magyarországi Református Egyház (MRE). A rendezvényt szervező *Református Pedagógiai Intézet* partnere a *Protestáns Újságírók Szövetsé-*

ge volt, amelynek elnöke, *Novotny Zoltán* – többek között – az *Evangélikus Élet* szerkesztőségének munkatársait kérte fel szakmai alapismertetek, illetve az evangélikus diák-médiaműhelyek tapasztalatainak

átadására. Az MRE zsinati székházában március 5-én ugyan tizenkét református középiskola mintegy negyven diákja találkozhatott, de a félnapos konferencián ezúttal csak a szentendrei, a tatai és az egyik debreceni gimnázium lapjának részletesebb elemzésére futotta az időből. A látott prezentációk azonban meggyőzően bizonyították, hogy testvéregyházunk középiskoláiban komolyan veszik az önképzésnek ezt a fórumát, hiszen – miként *Márkus Gábor* intézetvezető fogalmazott – „a diákújságírás egyszerre tehetséggondozás és közéleti nevelés”.

■ KALOCSAI RICHÁRD felvétele

HIRDETÉS

Út, igazság, élet címmel evangélicációs sorozat lesz a celledömölki evangélikus gyülekezetben. Szeretettel hívunk minden érdeklődőt március 12-én és 13-án, pénteken és szombaton 18 órakor a gyülekezeti terembe (Baross u. 34.), március 14-én, vasárnap 10 órakor az evangélikus templomba (Ostffy Mihály tér). Az igehirdetés szolgálatát *Szeverényi János* országos missziói lelkész végzi. A zenei ráhangolódást pénteken az Ádám Jenő Zeneiskola növendékei, szombaton a Berzsényi Dániel Gimnázium diákjai segítik. A belépés díjtalan.

Magyar Bibliatársulat Alapítvány

Köszönetet mondunk mindazoknak, akik 2009-ben személyi jövedelemadójuk 1%-ával a közhasznú Magyar Bibliatársulat Alapítvány munkáját támogatták!

Kérjük, támogassa továbbra is a Biblia fordításának, kiadásának és terjesztésének ügyét!

Adószámunk: 19700739-2-43
www.biblatarsulat.hu

Magyar vagyok, rozumješ ma?

► Folytatás az 1. oldalról

Az 1610-es zsolnai zsinat máig tartó hatásait ismertette *Kertész Botond* történész. Ez a zsinat, amelynek négyszázadik évfordulóját a szlovák evangélikusok idén nyáron ünneplik, a magyar evangélikus egyház kialakulásában is döntő jelentőséggel bírt: ott fektették le a mai egyházkormányzati rendszer alapjait, határozták meg például a püspökök feladatkörét és a világi-egyházi paritás elvét.

Bándy György, a Pozsonyi Cemenius Egyetem Hittudományi Karának professzora a bibliai őstörténet alapján beszélt a népek keletkezéséről, és osztotta meg a jelenlevőkkel értékes és átgondolásra késztető felismerését: a nyelvek különbözősége és a nemzetek létezése nem eredeti, teremtésbeli állapot, hanem egy bűnnek a következménye. Mégpedig annak, hogy Babelben egy ember – Nimród – erőszakosan, mások elnyomásával hatalomra tört, és így szembeszállt Isten terével. Ha az ember ezzel tisztában

van, mindjárt másképpen viszonyul saját nemzeti, nemzetiségi identitásához is.

Végül a két kultúrához kötött értelmiségi lét felelősségét vázolta *Hunčík Péter* dunaszerdahelyi etnopszichológus, pszichiáter, író. Trianon fájdalmas esemény volt, de ez nem determinálhatja egyszer s mindenkorra a magyar-szlovák viszonyt – fejtette ki. Figyel-

meztetett arra, hogy a szlovákiai magyar kisebbség sorsának intézésében mindkét állammal azonos feladatai vannak. Konkrét tennivalókat sorolt fel, amelyeket Magyarországnak figyelembe kellene vennie: „legyőzés” helyett törekedjen a megegyezésre; a két fél között alakítsa ki egyenrangú partneri viszonyt, és ne tűrje, hogy a szélsőség alakítsa a kisebbségi politikát.

A találkozó szombat délután kerekasztal-beszélgetéssel és úrvacsorás istentisztelettel zárult, amelyen *Fabiny Tamás* püspök szolgált. A jelenlevők magukkal vihették a közösen levont tanulságot: elsősorban Istenhez tartozó ember vagyok, másodsorban evangélikus, és csak a harmadik helyen jön a nemzeti hovatartozásom. ■ A. M.

A révfülöpi konferenciát lezáró pódiumbeszélgetés résztvevőitől azt kérte a beszélgetést vezető *Fabiny Tamás* püspök, hogy a tanácskozáson elhangzottakat vonatkoztassák evangélikus egyházunk mai életére és feladataira.

A magyarországi szlovákként jelen lévő *Nobik Erzsébet* nyugalmazott evangélikus lelkész a „Tranoscus-kegyesség” máig ható hatásairól beszélt. *Bándy György* a két nyelvű somorjai gyülekezet kialakulásáról, a szlovák és magyar egyháztagok együttéléséről, *Srna Zoltán* századi gyülekezeti felügyelő a magyar szolgálathoz nyújtott magyarországi segítségéről szolt. A határon túliaknak nyújtott támogatásáról és a köztük végzett szolgálatáról emlékezett meg *Zászkaliczky Pál*.

Hunčík Péter az egyház által közölt értékek állandóságát emelte ki a változó politikai és hatalmi viszonyok között. *Kertész Botond* a szlovák és magyar egyháztörténet új, közös értelmezésének lehetőségeit villantotta fel. A mai szlovákiai magyar gyülekezetek nem hétköznapi nehézségei közepette is a szlovák nemzet iránti megbecsülésükről szolt a közönség soraiból *Nagy Olivér* alsószeli lelkész és *Badin Ádám*, a rozsnyói gyülekezet korábbi presbitere.

A pódiumbeszélgetés megerősítette a konferencia üzenetét: az alapok megvannak, a téglák és a habarcs rendelkezésre állnak a szlovák-magyar viszony újjáépítéséhez, de a helyzet javításához mindenkinek el kell végeznie saját, nem könnyű feladatát. ■ -KB-

Fabiny Tamás püspök az Érmelléken

FOTÓ: SZABÓ JÁNOS

Az érmelléki Székelyhídon március első felében tartották meg az egyetemes imahetet. A vasárnapi alkalmon püspökök szolgáltak, több száz lelkes gyülekezet előtt.

Február 28-án *Csűry István*, a Királyhágómelléki Református Egyházkerület püspöke, március 7-én pedig *Fabiny Tamás*, az Északi Evangélikus Egyházkerület püspöke hirdette az ígét. Ez utóbbi alkalmon a liturgikus szolgálatot *Sztankó Gyöngyi*, a Hajdú-Szabolcsi Evangélikus Egyházmegye esperese végezte. Szolgált a gyülekezet felnőtt és ifjúsági énekkara.

A székelyhídi református gyülekezet fiataljai két évtizede rendszeresen részt vesznek a tiszadobi ökumenikus táborban, illetve most is készülnek a Nyíregyháza megrendező ökumenikus szabadegetemre. *Gavrucca Tibor* helyi lelkipásztor a vendégeknek – akik között ott voltak a nyíregyháza-kertvárosi gyülekezet képviselői is – tájékoztatást adott a gyülekezet és a hozzá tartozó óvoda életéről. ■ EvÉlet-infó

FOTÓ: TAKÁCS JÓZSEF

Teljesíteni a szeretet parancsát

Interjú *Käfer Istvánnal*, a *Pázmány Péter Katolikus Egyetem Szlovák Tanszékének nyugalmazott vezetőjével*

– *Tanár úr, Önnek voltak negatív tapasztalatai Szlovákiában magyarokként, ennek ellenére a szlováksággal, a szlovák nyelvvel és irodalommal foglalkozik. Hogyan fordult át a kellemetlen tapasztalat érdeklődésbe, sőt lelkesedésbe?*

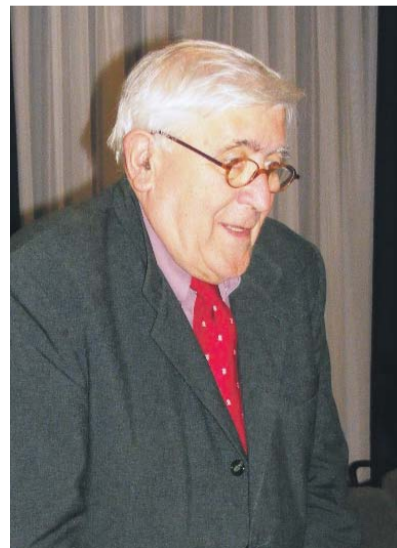
– Nyugodtan elmondhatom, hogy a gondviselés az, ami működésbe lépett. Mert nem tehettem róla, hogy az apám Érsekújváron kapott munkát 1942 végén, és ott ért bennünket a „felszabadulás”. Jöttek a szovjet meg a csehszlovák csapatok, és mi lettünk a fasiszták, a magyarok, akik el akartuk magyarosítani Érsekújvárt. Akkor pincében bujkáltunk, vertek bennünket azért, mert magyarok voltunk, és csak jó másfél év után sikerült visszaszökni Budapestre.

Akkor jött a gondviselés: jelentkeztem az egyetemre magyar–latin szakra, de szlovák szakra vettem föl, mert az önéletrajzomban benne volt Érsekújvár. Ennyi! Akkor már volt némi közöm a Jóistenhez, elmentem a lelkiatyámhoz, ahogy az nálunk, katolikusoknál szokás, és mondtam neki, hogy hát, atya, én ezt már nem bírom, mert nekem elegendő van a szlovákokból. Most azok után, amikor igazán, én még szlovák szakos is legyek? „Édes fiam, a gondviseléssel nem lehet szembefordulni” – válaszolta ő. És nagyon igaza volt.

– *Nem volt ez nehéz kezdetben? Olyasmint tanulni, amit nem szeretett?*

– Két évig nehéz volt, és akkor daczból tanultam a nyelvet. Jobban meg akartam tanulni, mint a szlovákok maguk. Kívülről megtanultam fél

regényeket, novellákat, és így tovább, úgyhogy amikor egy év után megszólaltam Szlovákiában szlovákkul, akkor rögtön föltűnést keltettem azzal, hogy huszadik század eleji, archaikus szlovák irodalmi nyelvet beszéltem. Hát, én egy *Jan Jesensky* nevű írótól tanultam szlovákkul, nem nagyon érdekelt a nyelvtan, de aztán az is jött magától.

Az nagyon fontos, hogy ha az ember megismeri őket, akkor érzi igazán, hogy a szlovák kultúra része a magyarországi. Nekünk nemcsak a dél-szlovákiai magyarok érdekesek, hanem az egész területnek a kultúrája. Akkor lesz a miénk, és az Európai Unióban is akkor formálhatunk jogot rá, ha megtanuljuk a szlovák kultúrát. És akkor mindjárt nincs probléma! De hát nem ez a helyzet sajnos.

– *A közös múlt ismerete sincs meg bennünk olyan mértékben, ahogyan kellene...*

– Sajnos a szlovákokban sem. Ők sem ismerik a saját múltjukat. Én érdekes vagyok számukra, mert most már több mint ötven éve vagyok a pályán, és tudok újat mondani nekik a saját irodalmukról és a saját művelődésükről.

– *Őn a magyarok számára is sokat tud mondani a szlovák kultúráról. Keresztény emberként miben látja felelősségét a magyar-szlovák ellentét kapcsolatban?*

– Az a baj, hogy nem teljesítjük az egyház alapítójának a fő parancsát, a szeretet parancsát. Nem véletlen, hogy Jézus is vérrel verítkezett, és neki sem volt könnyű elfogadni azt, hogy megostorozzák, hogy tönkreteszik. A legsikerületlenebb emberi karriert futotta be, a legmocskosabb születése és a legmocskosabb halála volt, ami csak létezik, de ezzel megmutatta, hogy a szeretet ilyen dolog! Az a lényege, hogy az ember áldozatot tudjon hozni! Ezt most már nem kéri tőlünk senki. De hogyha én a szlovák kulturális közeget magamnak akarom érezni, egész egyszerűen meg kell ismerkednem vele.

Isten nem követel tőlünk csodákat, hanem nagyon komoly munkát és odafigyelést. Nagyon szeretek minden keresztény egyházat, amely az Istent keresi, és nagyon szeretem az ökumenét. Ugyanígy vagyok az evangélikussággal is. Nagyon izgalmas dolog ez, és nagyon nagy lehetőség van szlovák-magyar viszonylatban az

evangélikusság kezében. De először lelkiismeret-vizsgálatot kell tartanunk: a nemzetet tesszük-e az első helyre vagy Istent?

– *Az evangélikus hit olyan kapcsolatok és magyarok között, amit ki lehetne használni.*

– Igen, mindenképpen. Bosszúra nem lehet bosszúval, rosszindulatra nem lehet rosszindulattal válaszolni. Egész egyszerűen, ha féltékenyek vagyunk, ha haragszunk a másikra, ha előítéleteink vannak, az nekünk rossz, magunk tesszük pokollá az életünket. És az pokol, ami a szlovák-magyar viszonyban van. A szlovákoknak is pokol. Hát micsoda dolog az, hogy a nemzet hol sír, hol bosszút akar állni? Tessék keresztény nemzetnek lenni! Ennyi!

– *Van-e Önnek valami javaslata, hogyan lehetne elkezdni a kapcsolat-építést?*

– Én elsősorban az iskolákra gondolok. Az egyháztörténeti tankönyvekben jobban le kellene írni a közös történelmi eseményeket, közérthető formában. És kellene találni kapcsolódási pontokat. Például szlovák evangélikusokat meghívni itteni gyülekezetekbe. Egész egyszerűen csak emberi kapcsolatokra törekedni, semmi egyéb.

– *Ez mindenképpen gyakorlati feladat. És nem várhatjuk, hogy a politikusok oldják meg...*

– Nem. Minden nemzeti dolog az egyház közreműködésével történik és történik. A magyar-szlovák viszonyt csak és kizárólag az egyház tudja megoldani. Kizárólag az egyház. ■ ADÁMI MÁRIA

HIRDETÉS

Jótekonysági koncert lesz a Kisdeák Óvoda javára a Deák téri evangélikus templomban március 14-én 19 órai kezdéssel. Műsor: *Vivaldi: d-moll versenymű két hegedűre és vonósokra; Bach: Esz-dúr versenymű brácsára és vonósokra; Händel: g-moll orgonaverseny Op. 4. No.3.; Cristoph Förster: Esz-dúr versenymű kürtre és vonósokra. Közreműködők: Fenyvesi Andrea, Derecskei András (hegedű), Fejérvári János (brácsa), Mekis Péter (orgona), Benyus János (kürt), a *Lutheránia kamarazenekar* és a *Credo együttes*. Hangversenymester: Fenyvesi Andrea. Ígét hirdet: *Smidéliusz Gábor*.*

HIRDETÉS

Irodalmi délután

A budahegyvidéki evangélikus templomban (Budapest XII., Kék Golyó u. 17.) március 21-én, vasárnap délután 5 órakor „*Nyelvében él a nemzet*” címmel a haza, nemzet és nyelv témakörben tartunk irodalmi délutánt. Programunkon huszonhárom verses és prózai mű hangzik el tizenhat előadó tolmácsolásában öt zenei betéttel. A műsort összeállította: *Bakosné Kardos Pirokska*. Zenei szerkesztő és közreműködik: *dr. Ecsedi Zsuzsanna* és a gyülekezet liturgikus kórusa. Az alkalomra minden érdeklődőt szeretettel várunk!

Nőttön-nő tiszta fénye

Széchenyi István halálának 150. évfordulója elé

„Minden, amit elkezdtek, haladni fog. Minden mag, amit elvetek, kikel majd, fáim virágozni fognak, és megtermik gyümölcseiket.” *Széchenyi István* (Bécs, 1791. szeptember 21. – Döbling, 1860. április 8.) írta ezeket a jövendőli mondatokat, bízva abban, hogy amit elkezd, sikerülni fog. De nem akkor, és nem általa: az utána jövőök viszik diadalra.

De méltók vagyunk-e hozzá? Él-e még bennünk a nemzetféltség és országépítés láza? Fáradozunk-e azon, hogy „jóltevők” legyünk mi is?

A nagy politikai ellenfél, *Kossuth* a legnagyobb magyarnak nevezte, a regényíró *Kemény Zsigmond* a leghívebb magyarnak, a jeles történétíró, *Szekfű Gyula* példátlan keresztény-magyar államférfiúnak. Szellemét szinte mindig adaptáltuk, de leg-többször rosszul, félreértve tevékeny életének és politikai filozófiájának célját. „Ha más nemzeteknek több a kincsiük, legyen minékünk több erkölcsünk és hazafíúi szeretetünk...” – írta naplójában *Széchenyi*.

Bizony jó lenne, ha itt tartanánk. Ha gazdagságunk szorgos munkából származna, és népünk sok ilyen nagyszerű ember által: szabadon élhetne. *Széchenyi* életében, s mondhatjuk, halálában is, szüntelen tanulásra, művelődésre, közös munkára, társadalmi összefogásra, a mindig szétforgácsolóó örök koncentrációjára biztatott. „Tőlünk függ minden, csak akarjuk... Annyi jó s Nemes van bennünk, hogy a jónak mértéke könnyen levonja annak kised címét, ami még hátra van.” *Hitel* című könyvében ragyognak ezek a buzdító mondatok, ma is megszívlelendő útvalólóul.

Tragikus történelmünk kérését át-és átvérzi *Széchenyi* fájdalmas arca. Nem volt 19. századunknak még egy

ilyen alakja, aki annyira személyes sorsként, egyéni tragédiaként élte volna át saját magyarságát. Önvád gyötörte, az ország vesztéért magát érezte felelősnek. Örökre bezárult mögötte a döblingi tébolyda kapuja, s egy évre rá a hatalmas cári hadsereg betört az országba... *Széchenyi István* alakja igazi lecke nemzedékek egész sorának, hiszen alig van – néhány sematikus vonással rajzolt – képiünk róla.

Írók, költők szízei próbálták feldolgozni tragikus sorsát. *Arany János* hatalmas költeményben idézte meg, *Németh László* veretes drámában, az erdélyi *Kocsis István* monodrámában és regényben töprengett a legnagyobb magyar tetten.

A 2010-es ünnepi emlékévé szép nyitányának tekinthetjük *Tarics Péter* közelmúltban megjelent monográfiáját. A Püski Kiadó gondozta kötet több mint másfél évtizedes kutatómunka eredménye.

A politikai szakértőként ismert író tételesen megcáfolja, hogy *Széchenyi István* öngyilkos lett volna, és kétségbevonhatatlan bizonyítékokkal támasztja alá, hogy *Széchenyi* politikai gyilkosság áldozata lett. Mindent teszi hiteles dokumentumok feldolgozásával, a gróf 1854 és 1860 közötti írásainak és döblingi hagyatékának szigorú vizsgálatával.

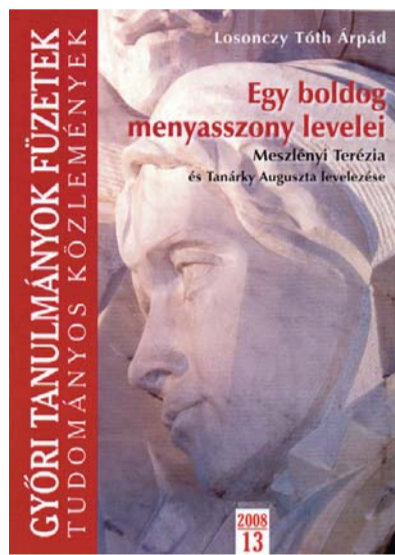
Ha csupán ennyi lenne a rendhagyó emlékezés, már akkor is fontos munka született volna. De *Tarics Péter* kötetében megfogalmazódik a gróf máig szóló üzenete. Égető problémáink, amelyeket meg kell oldanunk, vagy elveszünk a világ kohójában. *Széchenyi István* önmagával és a világgal viaskodó erkölcsi ereje, tisztasága, emberi nagysága ma is sugárzó példa, hogy megmaradjunk minden időben.

■ FENYVESI FÉLIX LAJOS

Egy különösen fontos különös házasságról

► **Jelen sorok írója viszolyog azoktól a híradásoktól és sajtótermékektől, melyeknek legfontosabb témája a különféle rendű, rangú „sztárok”, sőt „celebek” magánélete. Most mégis egy olyan könyvet szeretnék az *Evangelikus Élet* olvasóinak figyelmébe ajánlani, amely Magyarország egyik legnagyobb és legnépszerűbb „celebje” magánéletének titkait firtatja. Az *Egy boldog menyasszony levelei* című forráskiadvány *Kossuth Lajos* és *Meszlényi Terézia* házasságáról szól.**

Egy, a korral foglalkozó történész jegyezte meg egyik előadásában, hogy *Kossuth Lajos* feleségéről, *Meszlényi*

Teréziáról a kortársak annyira rosszat írtak, hogy az ember szinte megsajnálja és megszereti. A *Losonczy Tóth Árpád* által szerkesztett forráskiadvány *Meszlényi Terézia* négy levelét közli barátnőjéhez, *Tanárky Augustzához*, amelyeket 1840 júliusa és 1841 januárja között írt, közvetlenül *Kossuth*tal való házasságkötése előtt és után.

Ezek a most közölt levelek nem cáfolják a *Meszlényi Teréziáról* kialakult korábbi negatív képet, amely szerint nagyravágyó, gögős, zsupori, szellemileg sem különösebben pallérozott volt – viszont bizonyítják azt, hogy *Kossuth Lajos* első találkozásától igaz szerelemmel, rajongásig szerette. (*Kossuth* leveleiből már korábban is nyilvánvaló volt, hogy ő is hasonlóan érzett felesége iránt.)

Milyen a „bulvár”, ha képzett, alapos, lelkiismeretes történész-levéltáros írja? Részletes, informatív, hiteles és érdekes. *Losonczy Tóth Árpád* százharminc oldalas kötetéből a négy levél közlése mindössze húsz oldalt tesz ki, ennek nagyobb része is magyarázó lábjegyzet.

A források és a szakirodalom alapos ismeretéről árukkodó bevezető tanulmány meggyőzően tisztázza azt a kérdést, hogy a katolikus *Meszlényi Terézia* és az evangélikus *Kossuth Lajos* (utóbbinak börtönből való szabadulása után) Pesten találkozott és ismerte meg egymást, minden valószínűség szerint özv. *László Ferencné Szűts Jozefa* közvetítésével. A jótékonykodásáról és a nemzeti ügyekért való lelkesedéséről ismert jómódú, özvegy háztulajdonos hölgy volt az, aki nemcsak bemutatva egymásnak *Kossuth Lajos* és későbbi feleségét, hanem segíthetett az ingadozó vőlegény meggyőzésében is. Így végleg el kell búcsúznunk a *Kossuth*nak a börtönbe könyvet küldő és levelet író *Meszlényi Teréz* romantikus képétől.

Fontos erénye a könyvnek, hogy *Meszlényi Terézia* levelezőpartnerét, *Tanárky Augustzát*, az ő családját és környezetét is részletesen megismerhetjük. A reformkori dunántúli kisnemesi világ gondolkodásmódja, mindennapjai különösen fontosak evangélikus egyházunk számára, hiszen ez a társadalmi réteg meghatározó szerepet töltött be egyházunk életében is.

Tanárky Augustza személye azért is nagyon izgalmas, mert ő is ott volt azon „partiképes” hajadonok sorában, akikkel *Kossuth* házasságkötése előtt találkozott. Sőt az is valószínű, hogy a művelt, *Meszlényi Teréziánál* fiatalabb és talán csinosabb *Tanárky Augustza* az első találkozás alkalmával jobb benyomást tett *Kossuthra*, mint későbbi felesége. Ennek a ténynek a jelentőségét azonban véleményünk szerint a kötet szerzője kicsit túlértékeli. Konkrétabb adatokat hoz fel arra nézve, hogy *Tanárky Augustza* és *Meszlényi Teréz* öccse, *Rudolf* között (aki később *Kossuth Zsuzsa* férje lett) volt szorosabb kapcsolat.

Történelmi forráskiadványokat általában a szűkebb szakmai közönségnek szoktak írni, és csak a történészek érdeklődését szokták az ilyen kötetek felkelteni. Ez a könyv kivétel. Olvasmányos stílusával, izgalmas kérdésselvetéseivel érdemes a szélesebb közönség figyelmére is, 496 lábjegyzete ne riasszon el senkit attól, hogy kézbe vegye.

A kötet *Kossuth* felesége magánéleti „titkainak” feltárása révén nem a „történelmi celeb” intim szférájában való vájkálást szolgálja, hanem segít történelmünk egyik legmeghatározóbb személyiségének és művének jobb megértésében. Az sem érdektelen, hogy két öntörvényű és korántsem hibátlan jellemű személyiség boldog házasságát ismerjük meg belőle, amelyet az őszinte szeretet a forradalom és a szabadságharc viharai, majd az emigráció hányattatásai között is összetartott.

■ KERTÉSZ BOTOND

Losonczy Tóth Árpád: Egy boldog menyasszony levelei. Győr Megyei Jogú Város Levéltára, 2008. Ármegjelölés nélkül.

HIRDETÉS

„Dicsőítünk, Krisztus, aki szenvedtél”

Az Evangelikus Hittudományi Egyetem Egyházzenei Tanszéke – *Kinczler Zsuzsanna* és *Finta Gergely* vezetésével – böjti zenés áhítatot tart március 20-án, szombaton 16 órától a rákoskeresztúri evangélikus templomban. Igét hirdet: *Gyurkó Donát Sámuel*. Minden érdeklődőt szeretettel várunk.

HIRDETÉS

Hangversenyek lesznek a békásmegyeri evangélikus templomban (Budapest III., Mező u. 12.). Március 19-én, pénteken 19 órakor műsoron *F. Schubert C-dúr vonósötöse*. Közreműködik: *Line Ildikó* (hegedű), *Krikósa Péter* (hegedű), *Patachich Judit* (brácsa), *Páskás Zsolt* (celló), *Rádi Ildikó* (brácsa). Március 28-án, vasárnap 18 órakor *Balog Norbert* orgonastjén műsoron *J. S. Bach* és *W. A. Mozart* művei. A belépés ingyenes.

HIRDETÉS

Miskolci evangélikusok újra úton

- Még meglévő néhány helyükre várjuk azokat a jelentkezőket, akik a május 25. és 29. közötti Luther-útra szívesen jönnének velünk.
 - Útitársak jelentkezését várjuk a Szentföld–Petra utunkra, november 4. és 11. között, ismertetővel és lelki vezetéssel.
 - Kárpátaljai emléktúrát szervezünk augusztus 16. és 21. között. Részletes program: www.miskolc.lutheran.hu
- Érdeklődés és jelentkezés: *Sándor Frigyes* esperes: 20/824-3222 vagy *Baksa László* szervező: 20/824-9093.

HIRDETÉS

mtv

Evangelikus műsorok a Magyar Televízióban március 14-én

- 10.15-kor az m1-en *Evangelikus magazin* lesz, melyben többek között felidézzük *Borbély József* bonyhádi lelkész szerepét az 1848–49-es forradalom és szabadságharcban. Ismétlés az m2-n 13.10-kor.
 - 11.15-kor az m1-en *450 éve halt meg Melancthon* címmel a nagy reformátorra emlékezik *dr. Csepregi Zoltán*, *dr. Reuss András*, *dr. Blázy Árpád* és *Czenhe Miklós*. Ismétlés az m2-n 14.15-kor.
 - 11.45-kor az m1-en *Evangelikus templomok* címmel a kapolcsi és a harti templomot láthatjuk. Ismétlés az m2-n 14.45-kor.
- A műsorok szerkesztője *Nagy László*, rendezője *Nemes Takách Ágnes*.

A solti Vécsey-kastély

A Bács-Kiskun megyei Solt gazdag történelemmel bír. *Árpád vezér* legkisebb fiának és trónutódjának, *Zolta* (Solt, Zsolt, Zoltán) fejedelemsnek a szállásterülete. *IV. Béla* idején hűségért kiváltságokat kap, mivel az uralkodót a város bújtatta az üldöző tatárok elől. Erre a címerében található két aranykulcs utal. A hagyomány szerint ezeket a református templom tornyának gömbjében őrzik; a gömböt villámcsapás érte, így a két kulcs összeolvadt és eltűnt.

A mezőváros megnevezése szerepelt az egykori Pest-Pilis-Solt-Kiskun vármegye nevében, és napjainkban ismét városi ranggal büszkélkedik.

A kisváros legfontosabb látnivalója az Aradon kivégzett *Vécsey Károly* tábornok családja kastélya. A família régi magyar nemzetség. Őse az 1470-ben született *Szöllősy Balázs*, aki *II. Lajos* király adománya folytán ősi birtokáról, az Abaúj vármegyei Vécse községről felvette a Vécsey nevet. Felemelkedésük a 17. századhoz köthető, amikor egészen a bárói méltóságig jutottak. A 1803-ban született *Károly* tizesztendő volt, amikor a család Soltra költözött.

A kastélyt 1816-ban klasszicista stílusban emeltette apja, a família grófi ágához tartozó *Vécsey Ágoston*, aki a környező birtokot a napóleoni háborúkat lezáró béketárgyalásokon ját-

szott szerepért kapta *I. Ferenc* osztrák császártól, magyar királytól. Nem hivalkodó, alföldi gyökereihez ragaszkodóan szélesen elnyúló, mindössze egyszintes építmény.

A család, miután elhagyta Soltot, a kastélyt a katolikus egyházra hagyományozta, amelytől a település vásárolta meg 1983-ban. Napjainkban

ben elhunyt névtelen honvéd síremléke található, illetve névadójának, a hős magyar tábornoknak a szobra, akit a partiumi vesztőhelyen utolsóként küldtek halálba. Így halála előtt végigszenvedte társainak kivégzését, és saját akasztása előtt, a mai ember számára szinte felfoghatatlan lélekjelről tanúbizonyságot téve –

könyvtárként várja a látogatókat. Rendezett udvarában honfoglalási, második világháborús és 56-os emlékmű, valamint stílszerűen három 1849-

miként a szobor talapatán olvasható –, megcsókolta az előtte megölt *Damjanich János* kezét.

■ REZSABEK NÁNDOR

„Külföldön Petőfi a legismertebb magyar költő máig. Ő az istenek magyar kedvence. Mindent megkapott, hogy nagy költő legyen: tehetséget, történelmet, sorsot. Huszonhat évet élt, s világirodalmi rangú s méretű életmű maradt utána, mely korfordulót jelentett nemzete irodalmában.” (Németh G. Béla: *Petőfi Sándor élete és egyénisége*. In: *A magyar irodalom története*. Szerk. Klaniczay Tibor; Kossuth Könyvkiadó, Budapest, 1982)

■ BÁRDOS SZILVIA

„Ha valamikor, sok-sok ezer év múlva fölébresztenének síromból, s hirtelen arra kérnének, hogy nevezek meg egy költőt, ezt mondanám: Petőfi” – írta *Kosztolányi Dezső*. De valószínű, nemcsak ő, hanem a legtöbb magyar anyanyelvű ember is ezt válaszolná gondolkodás, habozás nélkül. Akiket megérintett a varázsa, azokat nem tántorítják már el a felületes életrajzi adatok, a dübörgő szavakat, a költőt szoborrá merevítő elemzések sem. Ők mindenképp előtt a szeretni való költőt és embert látják meg benne, s éppen örök fiatalsága, nyughatatlansága miatt érzik kedvesnek, közeli ismerősnek.

Az evangélikus Petőfi Sándor neve és költészete összefonódott a szabadság fogalmával. Ez a legerősebben sugárzó eszme, mely rövid életét, költői világát beragyogja. Élete és költészete is szoros egységben forrt össze. Élettörténete 1848. március 15-től haláláig (eltűnéséig) a forradalom és a szabadságharc történelmi eseményeihez kapcsolódik. Több versének közvetlen politikai hatása volt és van. A forradalom kitörése előtt írt *Nemzeti dala* mindmáig a nemzet indulójaként hangzik fel.

Talán nincs a magyar történelemben még egy olyan nap, mint március 15-e, amelyről annyit

A SZABADSÁG ÜSTÖKÖSE

Petőfi egyetlen hiteles portréja – dagerrotípia

hallhattunk, olvashattunk volna. Petőfi szerepéről, a *Nemzeti dal* felolvasásáról és a nép megszavaztatásáról, a cenzúra eltörléséről is megemlékezünk minden évfordulón. Tudjuk, hogy a forradalom és a szabadságharc elválaszthatatlan a nevével; szinte tőle halljuk minden évben, hogy *itt az idő...* Ünnepi műsorok főszereplőjévé tesszük megidézett alakját; verseit kívülről tudja a magyar. A kortárs *Jókai* is így írt erről: „Ezt a napot Petőfi napjának nevezze a magyar nép; mert ezt a napot ő állítja meg az égen, hogy alatta végigküzdhessen a nemzet hosszúra nyúlt harcát szabadsága ellenségeivel.”

A márciusi eseményeket követő hónapok elmentmondásosságáról, a felemás átalakulásról,

**Föl, föl, hazám, előre gyorsan,
Megállni féluton kívánsz?
Csupán meg van tágítva rajtad,
De nincs eltörve még a lánc!**

(Petőfi Sándor: *Megint beszélünk
s csak beszélünk...*, 1848. április)

REVICZKY GYULA

Március tizenötödikén

Hivatlanul is megjösz minden évben,
Szép márczius, bilincs-oldó tavasz!
De azt a régi márcziust nem érzem;
A naptár mond csak annak; nem vagy az;
A hit kidőlt, a szívnek semmi lángja;
Fásultan él a kor s eszméletlenül,
Multon mereng a költő és dalába
Villám s haragvó mélabú vegyül.

Megalkuvás iránya most a kornak;
Ábrándnál egy kis állás többet ér,
Egy zsíros konzért százan marakodnak,
Hogy egynek jusson mentül több kenyér.
Az igazságot, elvet megtagadják,
S ki értük harczra kelne, nincs olyan,
Csak szóvirág ma a magyar szabadság
S az érte hősen ontott vérfolyam.

Nem, ez nem az a márcziusi szellő!
Nem a szabadság éltető lehe,
Egy alvó népet új életre keltő,
Hogy százados rablánczat tépje le!
A nagy, a negyvennyolczas márcziusnak
Nincs más emléke: néhány béna kar,
S távol, hol czitrom és narancs virulnak,
Honán kívül a legnagyobb magyar!

Ezért löktél hát annyi hősi sirba,
Hogy a mi véred, óh hon, megmaradt,
Mohó ajakkal, éhesen kiszívja
Egy ingyenélő parazita-had?...
Ezért áldoztál annyi vért, vagyont hát,
Hogy megtagadjanak gyáván előbb
S örököd' oszt' arczátlanul felosszák
Kétszínű, romlott, léha kegyesök?...

Csak vissza e sivar korból! Nem ég itt
Ember-méltóság tiszta ihlete!
Álmodjuk, hívjuk vissza azt a régit!...
S ha van még a magyarnak istene:
Őt kérjük, adjon még egy csoda-kardot,
Büvös csapásitól hadd hulljanak
A hitvány léhütők, kik mint a barmok
Csak ettek-ittak és meghiztanak.

a költő gyötrődéseiről már kevesebb szó esik. Ő volt ugyanis az, aki nem fogadta el a szükségnek hirdetett politikai kompromisszumokat, s legtöbbször elégedetlen maradt. Mindig az események előtt járt, és siettetett is mindenkit. Megszállottnak, túlzónak tartották őt, kétségbe vonták jogát, hogy cselekedjen. Júniusban már azt írta naplójába, hogy egyike a leggyűlöletesebb embereknek, s néhány nappal később csúfos vereséget szenvedett Szabadszálláson – mint képviselőjelölt. Mert választóbeszédében semmi kedveskedés, hízelkedés, üres ígéret nem volt, így rosszakarói könnyűszerrel ellene fordíthaták a népet. Ő volt az egyetlen, aki *nem alkudott* – ahogy *Ady Endre* írta róla.

Tragédiája itt kezdődött el. Nem látták meg benne „az embert, az örök haladás héroszát”, ahogy Kosztolányi nevezte őt egy tanulmányában; nem látták, hogy ő a jövőért harcol. Idővel ő is azok közé került, akiket folyton magyaráztak, megmagyaráztak, időnként kisajátítottak; akiket igazán csak „részleteiben jól válogatva” szeret a hatalom. S ez ellen egyet tehetünk: magunk vesszük birtokba őt, magunk olvassuk el újra és újra verseit, hogy költészetén keresztül jelenjen meg előttünk, szülessen újjá legalább minden tavasszal... Így lesz példakép és mérce.

„Halála? Tán meg se halt... Mert ha élete olyan volt, mint a tündöklő égites a költészet és a harc mennyboltján, halála a legendák ködébe burkolta. Minttha természetfeletti erő ragadta volna el a csataterőről, egyetlen nyom, egyetlen biztos emlékjel nélkül. Így hát a költő *üstökösként* maradt meg az utókor tudatában, szikrázó csúccsal – rövid életével – és a legendák hosszú uszályával, amelyek körülveszik végső óráját.” (*Mihai Beniuc: Ahogy megálmodta*. In: *Petőfitől – Petőfiről*, Tankönyvkiadó, Budapest, 1973)

Kányádi Sándor írásában Petőfit *a magyar költészet Jézus Krisztusának* nevezi, kinek „sír-

UTASSY JÓZSEF

Zúg Március

Én szemfedőlapod lerántom:
kelj föl és járj, Petőfi Sándor!

Zúg Március, záporos fény ver,
suhog a zászlós tűz a vérben.

Hüvelyét veszti, brong a kardlap:
úgy kelj föl, mint forradalmad!

Szedd össze csontjaid, barátom:
lopnak a bőség kosarából,

a jognak asztalánál lopnak,
népek nevében! S te halott vagy?!

Holnap a szellem napvilágát
roppantják ránk a hétszer gyávák.

Talpra, Petőfi! Sírodát rázom:
szólj még egyszer a Szabadságról!

jával is úgy vagyunk, mint a názáretiével (valahol csak meg kell gyújtani a kegyelet gyertyáját, valahová csak le kell tenni a hódolat koszorúját); (...) nem tudom, de akkora költő volt, akár minden faluban lehetne sírja; talán nem is a földön, a földben, hanem valahol ott fenn a magasban pihen, s ez rajta a szemfödél: »magasan szállj és hosszan énekelj, haldokló hatyúm, szép emlékezet!...« (Kányádi Sándor: *Tisztelgés*. In: *Igaz Szó*, 1969/7.)

A szerző magyartanárra, a Szőnyi István Általános Iskola és Alapfokú Művészetoktatási Intézmény igazgatójára

REMÉNYIK SÁNDOR

Petőfihez

Az ország elvételétől tőlünk,
Elvételét a hatalom,
És a dicsőség is elvételét,
Felbontatott és eltöröltetett
Közöttünk minden földi kötelék.
Térdig porban és övig hamuban
Mi mégis a Te nemzedet maradtunk:
Petőfi nemzete!
Mert megmaradtál Te!
És Benned megmaradt az ország,
És megmaradt a hatalom,
S a dicsőség is, a mi dicsőségünk,
Most és mindörökké.

Az ország megmaradt,
Ó, nem a földi ország,
A szemfedős, a könnyel áztatott.
Nem az, nem az!
A mi világtól elfordult szemünk
Immár a földi ország égi mását
Tebenned keresi.
Honfoglalónk Te vagy.
Ha őseink csak földet hagytak ránk:
Te reánk hagytál egy darab eget,
Egy örököszt a porló rög felett.
Kisajátíthatatlan birtokot.
Az álmaiddal benépesítettél
Egy új hazát,
Szabadság és szerelem gyarmatát:
Egy magyar csillagot.

És megmaradt a hatalom.
Nem a kard élén csillanó erő,
A kard, az eltörött,
Nem az ágyúk torkából ásitó,
Az ágyúk hangos torka néma lón,
Nem tűzben, vérben edzett vértet,
Nem az, nem az,
Elvette tőlünk azt a végezet.
De mi most Reád szegezzük szemünk,
A páncélunk Te vagy.
Te vagy tűzálló, kemény fedezékünk.
Lelked örvénylő mélységeiben
Adatott nekünk örök menedék.
És nekünk ez elég.
A vezérünk Te vagy.
Mint verseid, a „rongyos katonák”,
Akiknek éhség s igazság a bére:
Álljuk seregarádéd sorfalát.

És megmaradt a dicsőség is.
Ó, nem az oktan kevélykedés,
Világ színe előtt hetvenkedés!
Nem a cifrázkodó magyarkodás.
Ez más, ez más!
Nagyon nagyot zuhantunk.
De megmaradt a büszke öntudat,
A Te öntudatod,
A mi öntudatunk:
Ha balsorsverten, ha koldusszegényen:
Vagyunk, vagyunk!
És akarunk még lenni!...

Az ország elvételétől tőlünk,
Elvételét a hatalom,
És a dicsőség is elvételét,
Felbontatott és eltöröltetett
Közöttünk minden földi kötelék.
Térdig porban és övig hamuban,
Mi mégis a Te nemzedet maradtunk:
Petőfi nemzete!
Mert megmaradtál Te!
És benned megmaradt az ország,
És megmaradt a hatalom,
S a dicsőség is, a mi dicsőségünk,
Most – és mindörökké!

PETŐFI SÁNDOR

Miért zárjátok el az utamat?

Miért zárjátok el az utamat?
Bocsássatok!
Előre vonnak vágyaim, de én
Használni s nem ragyogni akarok.

Veszélyben a hon, s tette hija föl
Minden fiát,
S reményeim sziklái állnak én,
Lelkemre százsoros viszhang kiált.

Szilárd reményem, mint a sziklakő,
Mely nem remeg,
Hogy helyemen majd becsület marad,
Hogy a hazáért sokat tehetek.

A tettek vágya, tettek ereje,
Mint vad patak,
Folyt rajtam át, amelynek habjai
Szilaj morajjal mélybe omlanak.

Fölnézek a nyárdéli napba és
Nem fáj szemem,
Lenézek örvény fenekére és
Lenézek bátran, nem szédül fejem.

Közönséges napokban csak megáll
Más is helyén,
De majd ha minden ember tántorog,
Ottan leszek majd, s nem tántorgok én!

És jöni fognak rettentő napok,
Amilyeket
Csak álmodik most holdas éjeken
Az örültség rémült képzelet.

Nem várok én dicsőséget s díjat
Munkáimért...
Kötelességet ingyen tenni kell,
S kötelesség munkálni a honért;

És a dicsőség? isten hírvil
Tovább mehet,
Nem kell nekem kacér leány, midőn
Ölhetem hú feleségemet.

Miért zárjátok el az utamat?
Bocsássatok!
Előre vonnak vágyaim, de én
Használni s nem ragyogni akarok.

(Pest, 1848. július)

Komolyzene – könnyedén

► Komolyzenét könnyedén, könnyűzenét komolyan – így lehetne egy mondatban összefoglalni az evangélikus gimnáziumok negyedik országos kórustalálkozóján történteket. Az esemény házigazdája ebben az évben (három nyíregyházi találkozó után) a soproni Berzsényi Dániel Evangélikus (Líceum) Gimnázium, Kollégium és Szakképző Iskola volt, fő szervezője pedig az ötletgazda, *Nováky Andrea*, a Budapest-Fasori Evangélikus Gimnázium énektanára. Március 5. és 7. között hét evangélikus középiskola mintegy 230 kóristája énekelt, ismerkedett egymással, szórakozott, járt-kelt a líceum falai között és Sopronban. A találkozó alapvetően négy nagyobb esemény köré szerveződött: a nyitókoncerten fellépett *Pozsár Máté* és *Bertók István*, a Liszt Ferenc Zeneművészeti Egyetem két dzsessz tanszakos hallgatója. A szombat délutáni gyorstanulási versenyen zajlott a komoly munka és az igazi megmérettetés, amelynek alapján a kórusokat a zsűritagok – *Kendeh Gusztáv*, a Magyarországi Evangélikus Egyház Egyházzenei Bizottságának elnöke és *Czifra János* professzor, a salzburgi dóm jelenlegi karnagyja – díjazták. A találkozó csúcspontja a szombat esti hangverseny volt, ahol minden kórus (versenyzés nélkül, pusztán az együtt zenélés örömeért) ízelítőt adott repertoárjából, saját zenei életéből. A találkozó a vasárnap délelőtti istentiszteleten elhangzott összkari produkcióval, *Buxtehude Jézus, boldogságom (Jesu meine Freude)* című kantatájával ért véget, amelyet *Czifra János* vezényelt.

Az evangélikus gimnáziumok IV. kórustalálkozójának izgalmas színpontja volt a szombat délelőtti összkari próba is, valamint az a szombat esti könnyűzenei koncert, melyen egy listából álló, egyáltalán nem amatőr szinten zenélő rockbanda szórakoztatta a diákságot. Tehát tanulásra, ismerkedésre, szórakozásra, testi-lelki táplálékszerzésre – egyszóval mindarra, ami egy egészséges gimnazista lelki egyensúlyához szükséges – lehetőség nyílt ebben a néhány intenzív napban.

énekkora, csökken a népszerűségük, a tehetségesebb diákok éppen ezért máshol teljesítenek szívesebben, más területen motiváltabbak. Amikor a három nap alatt egy negyedórás kávézás erejéig sikerült elkapnom, *Andrea* így nyilatkozott a találkozó céljairól és motivációiról:

– Ebben a mai kaotikus világban szükség van arra is, hogy az ember kórusvezetőként megtalálhassa azt a közösséget, ahol lehetőség van a találkozásra, a tapasztalatcserére, ahol nem csak a nehéz feladatokkal, de az-

lendületes feldolgozása. Az est fénypontja pedig a diákok visszajelzései alapján is az utolsó darab volt, egy

– Ezek a kórusok már önmagukban is nagyon reménykeltőek – nyilatkozta *Czifra János*. – Például hogy

verseny és az esti hangversenyen megjelenő repertoár is azt mutatja, hogy senki nem gondolkodik így ezekben az intézményekben.

Happy Day

Az esti hangversenyen minden kórus kapott emléklapot, a találkozó logójával ellátott pólót, valamint egy *Joób Árpád* által szerkesztett könyvet a magyar népzene keresztény szellemiségű anyagából. A jutalmakat a Magyarországi Evangélikus Egyház Egyházzenei Bizottságának nevében *Kendeh Gusztáv* adta át. Ekkor került sor a délutáni verseny eredményhirdetésére is. A zsűri döntése alapján a sorrend a következőképpen alakult:

1. helyezettek: a Deák Téri Evangélikus Gimnázium és a Berzsényi Dániel Evangélikus Gimnázium (*Líceum*) énekkara;

Aszód – karnagy: Szabó Andrásné

rögtönzött négykezes F-dúr blues, melybe a szervező kérésére vágtak bele az ifjú művészek.

– Ez a koncert is azt bizonyíthatja az itt megjelent kóristák számára – mondta *Tölle Balázs*, a soproni Berzsényi Dániel-líceum igazgatója –, hogy vannak olyan kortársaik, akik a muzsikának élnek, azt képviselik, hogy ez hiteles, vállalható dolog, és magas szinten is művelik.

A találkozó második kulcsfontosságú eseménye a szombat délutáni gyorstanulási verseny volt, az egyetlen megmérettetés, ahol zsűri előtt, egymáshoz viszonyítva lépett fel a hét jelen lévő kórus. E verseny lényege, hogy minden énekkar ugyanazt a biciniumot kapja – idén *Gárdonyi Zoltánnak A 12. zsoltár szavaira* című darabja volt az alapja a vetélkedőnek –, s ezt kell a csapatoknak fél óra alatt előadható kórusművé formálniuk. A felkészülési időben mindenki külön teremben gyakorolhatott, és a kihúzott sorszámnak megfelelően kapták kézhez – mint az érettségien – a lezárt borítékban lapuló kottákat, így mielőtt színpadra léptek volna, senki sem hallhatta a vetélytársak produkcióját.

A félórás felkészülési időben rövid sétát tettem a líceumban, és kis híján euforikus állapotba kerültem az iskola különböző pontjairól érkező, egymásba kapaszkodó többszólamú dallam hallatán, de igazán csak akkor, amikor a szupergyorsan megtanult, mégis kész produkciókat a csapatok a zsűri elé hozták. Itt ugyanis a kisebb „amatőr” kamarakórustól a magasabb óraszámú éneket tanuló diákságig mindenki derekasan helytállt, mindenki maximálisan formálta saját képére és hasonlatosságára a két-szólamú darabot.

Deák tér – karnagy: Bence Gábor

Békéscsaba – karnagy: Kutyejné Ablonczy Katalin

Czifra János, Kendeh Gusztáv és felesége, illetve Nováky Andrea

kamaszkorú fiú hangokból ilyen teljesítményt lehet kihozni, amit itt a versenyen hallottunk, az már önmagában is nagy dolog, hiszen láthattuk, hogy akár egy korál fölső dallamát is eléneklik. Felnőttek esetében a gyakorlottság nem feltétlenül mutatja

meg ezt a meghittséget, szeretetet, ami az ifjúság hangjában van. Szeretném hangsúlyozni: nagyon fontos, hogy a fiatalok ugyanazt a repertoárt is tanulják, mint a felnőttek. Tehát egyfajta kategorikus szétválasztás – hogy a fiatalok egyházi könnyűzenét műveljenek, mert ráérnek majd öregkorukra komolyzenével foglalkozni – borzasztó lenne, de hála Istennek ez a

2. helyezettek: a Budapest-Fasori Evangélikus Gimnázium és a Békéscsaba Evangélikus Gimnázium, Művészeti Szakközépiskola és Alapfokú Művészetoktatási Intézmény kórusa;

3. helyezettek: a Bonyhádi Petőfi Sándor Evangélikus Gimnázium, az Evangélikus Egyház Aszódi Petőfi Gimnáziuma és a nyíregyházi Luther Márton Kollégium énekkara.

A díjak átadásakor *Kendeh Gusztáv* az utánpótlás szükségességét hangsúlyozta az egyházzeneben, *Czifra János* pedig a díjazás relativitását, hiszen annak ellenére, hogy a délutáni versenyen elhangzott produkció állt a megítélés középpontjában, minden kórus teljesítményéről szöveges értékelést adott, és kiemelte a helyezettek kvalitásait is.

– Mindenféle módon igyekeznünk nyilvánvalóvá tenni, hogy mennyi értékkel rendelkezik a harmadik helyezett produkciójában, ugyanúgy, mint az elsőben, mert az, hogy valame-

Bonyhád – karnagy: Stargl Szilvia

Ezek a mai fiatalok

Nem lehet olyan nagy baj a világban „ezekkel a mai fiatalokkal”, hogyha színvonalas produkciókkal tudnak előállni, együtt tudnak működni a zenélés útján, mernek énekelni – nem csupán a színpadon és kórusban, de sétálás, kirándulás és utazás közben is. Nem lehet nagy baj, ha különbséget tudnak tenni igényes és fölösleges szórakozás között, mégis mernek örömmel és fiatalosan, jól szórakozni. Nem lehet nagy a baj, hogyha vannak még olyan rendezvények, amelyek terepet adnak minderre, és ha egy ilyen rendezvény ma is több száz középiskolást és számos pedagógust motivál.

Nováky Andrea szeme előtt hat évvel ezelőtt, az első találkozó megszervezésekor leginkább az a cél lebegett, hogy a művészeti tárgyak presztízsveszteségéből adódó, kézzel fogható hiányt pótolhassa az egyházi iskolák életében. Hiszen a nem művészeti iskolák manapság ugyanazokkal a problémákkal szembesülnek ezen a téren: mindenhol kevés az

zal is szembesülhetünk, hogy nem vagyunk egyedül. Az évek során jól megismertük egymást, ma már tudom, hogy a karvezetők közül kinek milyen a karaktere, milyen típusú zenét helyez előtérbe, hogyan áll a gyerekekhez. Nagyon jó visszahallani azt is, hogy a későbbiekben a másik is ugyanazt a darabot veszi elő, amit én, merít az ötleteimből, erőt nyer a tapasztalataimból. Ez is növeli a kollegialitást közöttünk.

A kórustalálkozó megszervezésén túl az is remek ötlet volt *Nováky* tanárnő részéről, hogy az idei rendezvény nyitókoncertjére két fiatalat, a Zeneakadémia dzsessz tanszakán tanuló hallgatót kért fel. *Pozsár Máté* és *Bertók István* számára sem lehetett utolsó élmény a mintegy kétszázharminc főből álló gimnazista közösségtől vastapsot kapni, amelyet maximálisan meg is érdemeltek. A két fellépő felváltva játszott jól és kevésbé ismert komoly és könnyedebb zenei darabokat, de egészen rendhagyó hangok is megszólaltak, mint például az *A csitári hegyek alatt* kezdetű népdal latinos,

(Sopron, március 5–7.)

lyik csapat heti húsz perccel ilyen magas szintet ér el, relativizálja az egészséget, más lesz a viszonyítási alap. Az ember csak azt a következtetést vonhatja le magában, hogy ugyanebben a mezőnyben helyt tudott állni, kis különbséggel meg tudott szólalni a nagy kórusok mellett. Szörnyű volna olyan világban élni, ahol csak az első helyezés számít, a másodiktól lefelé pedig a teljesítmény már nem ér semmit – állapította meg Czifra János.

A szombatot esti gálahangverseny zárta. A bonyhádi csapat klasszikus, de derűs darabokat választott, és ennek megfelelően lelkesen és lendületesen adta elő őket.

A nyíregyházi Luther Márton Kollégium kórusa nemcsak hogy a legmesszebről érkezett, de a leginkább hátrányos helyzetű volt a mezőnyben abból a szempontból, hogy a tagok nem egy iskolába járnak, ezért nagyon nehéz a próbákat megszervezni, a kóristák jelentős része alig tudott olvasni. Ennek ellenére idén már zenekaruk is beindult, a *Happy Day* című slágert pedig vastaps kíséretében adták elő – szép megnyilvánulása volt ez a kórus elszántságának,

hiszen az éneklők és a közönség egyaránt feloldódott a jól ismert sláger hallatán.

A Deák téri kórus és kamarazenekar Schütz-darabokkal és spirituálékkal készült, egy pillanattal sem hoz-

Nyíregyháza – karnagy: Eszenyi Gábor

va szégyent az iskolájukban folyó magas szintű zenei oktatásra.

A békéscsabai evangélikus gimnázium mintegy hatvanöt tagú kórusa-

ból csak a tagok fele jelent meg a találkozón, de így is megtelt velük a színpad, tiszta énekükkel pedig a Liszt Ferenc Konferencia- és Kulturális Központ nagyterme.

A vendéglátó soproni líceum lépett utoljára színpadra a gálaesten, ahol az egyik tenor kórustag, Horváth Ábel darabja is elhangzott.

Olyan darabok és hangok szóltak meg tehát ezen a hangversenyen, amelyek igazán meghatóak, jelzésértékűek lehetnek a felnőtt generáció számára is. Hiszen ezek a „névtelen” kamaszok annyi lendületet és ötletet hordoznak magukban, annyi lelkesedést és fantáziát, hogy az már önmagában is elég lenne az elismerésükhöz – de mindemellett persze nem maradhat említés nélkül az előadott darabok minősége, a mögöttük húzódozó elszántság és a kitartó munka sem.

Fertőző öröm

Amikor arról faggattam a bonyhádi, a fásori és a nyíregyházi kórus tagjait, mit jelent számukra a kórustagság vagy ez a találkozó, mindannyian azt válaszolták, hogy az éneklés szerete- te motiválja őket, ez a találkozó pedig nem csupán a többi kórusal-

Líceum – karnagy: Takács Andrea

be, Sopronba is megérkezett a gimnáziumok énekkarainak találkozója. Ed- dig kicsit sóvárogva, irigykedve gondoltunk a nyíregyháziakra, mivel- hogy eddig ők rendezték. Az a reménységünk, hogy egyre több olyan iskolánk lesz, ahol jól működő énekkar van. Most sajnos nem minden kö- zépiskolánkban és általános iskolánkban működik kórus, de valóban

igaz az, hogy az éneklés nagy ajándéka az Úristennek. Az a közösségformálás, amelyre általa lehetőség nyílik, másként nem lenne megvalósítható, nem működne ilyen jól. Jó munkát kívánok az énekkaroknak! Az a reménységünk, hogy „fertőző” lesz ez az öröm, amelyet itt megtapasztalhatunk, és a későbbiekben sokakat elér.

■ LABORCZI DÓRA

Két kérdés Tölle Balázshoz, a soproni Berzsenyi Dániel Evangélikus (Líceum) Gimnázium, Kollégium és Szakképző Iskola igazgatójához

– Mennyire lehetőség, esetleg mekkora teher a soproni líceumnak, hogy ekkora rendezvényt láthat vendégül ezekben a napokban?

– Nagyon meg vagyunk tisztelve. Nekem személyesen is nagyon fontos, hogy a tanítványaink közülől érkezők, hogy nincsenek egyedül.

Ez a szétszórtság, ami egyébként közegyházilag is jellemez bennünket, evangélikusokat, nem biztos, hogy átok, hanem nagy áldás is lehet. Esetünkben ha ismeri egymást a tizenéves soproni, nyíregyházi, aszódi vagy bonyhádi evangélikus gyerek, akkor az olyan kapcsolati hálóhoz hoz létre, ami a későbbiekben aztán tőkévé válik, ha kell... Ha nem kell, akkor nem válik azzá, de ezek a találkozók megadják a lehetőségét annak, hogy ez működhessen.

Itt nem az a lényeg, hogy milyen módon versenyeznek az emberek egymással, hanem hogy megismerik-e egymást. Hiszen az sem mindegy, hogy valakinek hadra fogható állapotában, harminc-negyven éves korára milyen telefonszámai vannak a mobiljában. Hogyha egy evangélikus iskola vagy közösség be van zárva a saját keretei közé, az nem tud nagyon sokat elérni. Mi, az igazgatók, a tanárok vagy a karvezetők is személyesen ismerjük egymást. Tehát ha a vezetőnek ötlete van például Aszódon, akkor azt először inkább a soproninak mondja el, mint a saját körében.

De visszatérve a kérdésre: én ezt a líceum szempontjából lehetőségnek érzem, tehernek semmiképpen. Ilyenekért vagyunk. Mert ha az iskola arról szól, hogy reggel nyolctól délután kettőig itt vagyunk, „becsekkolunk”, „kicsekkolunk”, akkor az ipar. Holott valójában az iskola kulturális centrum, otthon, közösségteremtő erő. Ha nem így van, akkor megette a fene. „Ipari módon” is lehetne működni, de akkor nem beszélgetnénk itt szombat délután.

– Mennyire motiválja a diákokat például a kórustagság? Presztízs kérdés ez, vagy inkább csodabogárnak számítanak?

– Nálunk hétszázötven fős a diákság, ezen belül egy ötven-hatvan fős kórus működik. Tehát nem arról van szó, hogy minden diák kórustag. Hogyha egy iskolán belül egyetlen közösségi terep van, és az az osztály, akkor az tragédia. Tehát pont azért kell egy iskolának közösségi terepet teremtenie, hogy „similis simili gaudet” alapon a hasonló megtalálja a hasonlót. Például ettől is evangélikus egy iskola, nem csak attól, hogy ezt hirdeti róla a felirat.

Az a dolgunk, hogy identitást adjunk, hiszen egy tizenéves mindenképpen közösséget keres. Ha nem, akkor szakember segítségére szorul, ilyen is van, és azt odafigyeléssel kezelni kell. De ha keresi, hiszen ösztönösen keresi, akkor inkább az iskola adja meg ennek a lehetőségét, mint bármi más, hiszen a mi felelősségünk is, hogy milyen közösséget választ a gyerek: azt, hogy berúgjon, fűvezzen, vagy arra legyen büszke, hogy például licista, kórustag, vagy kosarazni, focizni jár, hiszen ilyen kicsi közösségekből épül fel az egész.

Ha egy iskola nem ismeri föl a saját feladatát, misszióját, akkor azt holnap be kell zárni. Hiszen ha nincsen saját ügye, akkor valami mást tesz, és az életveszély. Az ilyen jellegű találkozók megerősítést kapnak az egyes iskolák. Ezt tapasztaljuk májusban is, a latinversenyünkön – hiába már csak négy gimnáziumban tanítják a nyelvet, nem adjuk fel. Hiszen azért csodabogárnak lenni is jó, viszont néha a barátkozást erőltetni kell.

■ L. D.

Fásor – karnagy: Nováky Andrea

a közönség részéről pedig az elismerésnek és a támogatásnak.

Az aszódi Petőfi Sándor-gimnázium produkciói közül kiemelkedett egy Eszterházy Pál-darab, a *Jövel, teremő Szentlélek* feldolgozása, amelyben a hegedű- és fuvolaszó mellett olyan szoprán szóló hang szólalt meg, melynek hallatán a mögöttem ülő Czifra János azt kérdezte: „Hol terem az ilyen szoprán?”

A fásori gimnázium „újszülött” kórusa aprónak számított (a nyíregyházi mellett) a többi – harminc, negyven vagy akár ötven főt számláló – énekkar között. Repertoárját azonban kotta nélkül adta elő. Zárás-ként szintén egy populárisabb darabot választott (a *Lollipopot*), és ez ugyancsak telitalálatnak bizonyult,

Kétszázharminc fős összkar a záró istentiszteleten

FOTÓK: MAJOR MÁTYÁS

Egy „párton kívüli bolsevik” az egyház élén

Mihályfi Ernő szerepe a Magyarországi Evangélikus Egyház életében

■ DR. BÖRÖCZ ENIKÓ

Mihályfi Ernő nem akkor kezdett el „beleszólni” a Magyarországi Evangélikus Egyház életébe, amikor 1952 februárjában az Állami Egyházügyi Hivatal (ÁEH) parancsára átvette az egyetemes felügyelői hivatalt. Legradikálisabb „beszólásai” – négy évvel megválasztása előtt – éppen az 1948-as egyházharc során történtek. Akkor döntött ugyanis el, hogy az evangélikus egyház a jövőben saját szabadon választott vezetőkkel végezheti-e küldetését önmaga és az akkori magyar társadalom színe előtt, vagy pedig kívülől jövő erők egyháztól idegen döntéseinek foglyává válik. Ebben a harcban Mihályfi az utóbbiak oldalára állt.

Ez semmiképpen nem következett pusztán a családi háttérből. Ugyanis ő papi házból indulva érkezett meg ehhez a döntéséhez. Édesapjának, Mihálovics Samu esperes-lelkésznek az egész pályája a Dunánineni Evangélikus Egyházkerület Nógárdi Egyházmegyéjének egyik falujához, a szlovák–magyar határterület Bérhez kötődött. A lutheri ortodoxia talán álló lelkész sem a pietista, sem pedig a liberális hatásokat nem engedte érvényesülni sem a béri gyülekezetben, sem hatalmas szörványában. Nagy tehetséggel megáldott lelkészként tartották számon, egy alkalommal püspökjelölt is volt. Nem volt pánszláv, és nem lett pánmagyar. A kereszténységhez való tartozás magasabb rendű összekötő kapcsot jelentett számára, mint az egy-egy nemzethez való kötődés.

Kiterjedt gyülekezeti munkáján felül egyházmegyeje, egyházkerülete, sőt az egyetemes egyház dolgaiba is beleszólt, elsősorban gazdasági, pénzügyi, jogi, egyház-közigazgatási vonalon. Utóda, Révész László a következőket írta róla: „Hívei atyjukat tisztelték benne. Gerinces magatartású, megalkuvást nem tűrő ember volt.”

Elsősülött fia, Ernő sok problémát okozott neki, politikai, illetve magánéleti sodródásai miatt. Súlyos összeütközésekre is sor került közöttük. Édesapja halálának idejére, 1942-re a fiú már Mihályfi Ernő néven szerzett magának önálló nevet.

Ha megnézzük Mihályfi értelmiségi-ként befutott pályáját, akkor azt kell mondanunk, hogy 1948-as állásfoglalásáig már maga mögött hagyta a független értelmiségi státusát, s ez mindenképpen belejátszott későbbi egyetemes, majd országos felügyelői megnyilvánulásaiba. Eleinte független, a világot saját tudása és tapasztalatai alapján egyre kritikusabban szemlélő, mély szociális érzékkel rendelkező értelmiségi ember képeben áll előttünk. Ebben a korszakában még volt benne civil kurázszi is, és tudott olyan döntésekben is gondolkodni, amelyek számára hátrányos helyzetet eredményeztek.

1942-ben lett a Független Kisgazdapárt tagja, majd ugyanebben az esztendőben alapító tagja a Magyar Történelmi Emlékbizottságnak. A törés akkor következett be nála, amikor pártján belül, annak balszárnyához csatlakozva lényegében „hűség esküt” ígért az akkor már egyre gátlástalanabban előretörő Magyar Kommunista Párt egyik vezetőjének, Kállai Gyulának. Segített pártja jobboldalának szétverésében, Nagy Ferenc és társai ellehetetlenítésében. Ezzel a döntésével érkezett meg – Kádár

János szavával élve – a „párton kívüli bolsevik” szerepkörébe.

Mihályfi életében kétszer vonult illegálitásba. Először 1944 márciusában – 1945 előtti tevékenysége miatt – kellett menekülnie. Szülőfalujában, egy volt osztálytársa házában kapott menedéket, és itt élte át a negyven éven át kötelezően „felszabaduláson” nevezett eseményt. Egész életét meghatározó élményként adta tovább tapasztalatát. Nem zavarja az a tény, hogy a magyar nép tagjainak többsége ugyanarról az eseményről csak „szenvestörténeteket” tudott mondani.

Néhány gondolat Mihályfi visszaemlékezéséből: „...amikor az első szovjet katonát megláttam: az töltötte be egész tudatomat és érzéseimet, hogy soha többé nem kell félnem, soha többé nincs mitől félnem...” És: „A szovjet hadsereg a világtörténelem első humanista hadserege.”

A béri gyülekezet akkori lelkésze, Révész László egészen más történetet mondott el utólag. Őt a paplaktól családjával együtt azonnal kikergették, és a szovjet hadsereg tisztjei – állataikkal együtt – költöztek be. A lelkészt és családját az egyik gyülekezeti tag fogadta be. A szovjetek elvonulását követően az erkölcsök tökéletes összeomlását tartotta a leg súlyosabb következménynek.

Mihályfi második illegálitásba vonulása 1956 októberében történt, amikor – 1947 és 1956 közötti politikai tevékenységét követően – a magyar forradalom leverése előtt elmenekült az országból, második feleségével és fiával. Egy ausztriai menekülttáborban jelentkezett, és az Egyesült Államokban kívánt letelepedni.

Két forrásból tudunk erről a dologról. Szépfalusi István szerint Mihályfi és családja ahhoz a 780 főhöz tartozhatott, akik 1956. október 28.

Mihályfi Ernő portréja a 60-as évek elejéről

után érkeztek, és előzőleg az Államvédelmi Hatóság (ÁVH) vagy az akkori kommunista államhatalom beosztottjai voltak.

A másik forrás az amerikai evangélikus egyház központi levéltárából való két levél. Az egyiket az amerikai lutheranizmus akkori vezetői írták Ordass Lajosnak, a másikat az akkoriban egyházi szolgálatba visszatért Ordass nekik. Az amerikaiak közölték, hogy Mihályfi menedékkö-

kért, és úgy mutatkozott be, mint a Magyarországi Evangélikus Egyház egyetemes felügyelője. Azt kérdezték, hogy mit tegyenek vele. Ordass válasza az volt, hogy befogadhatják, de az egyház életébe soha többet nem szólhat bele.

Mihályfi 1956. november 4. után visszatért az országba. Második nagy politikai vészőparipája éppen 1956 lett, amelyet mindvégig „fasiszta” jelzővel illetett. Minden erejével azért küzdött, hogy a magyar parlamentbe bekerüljön egy freskó, amely ennek a „fasiszta ellenforradalomnak” a leverését ábrázolja. Nagy örömet szerzett neki, amikor arról értesült, hogy egy keletnémet szobrászművész, Fritz Cremer litográfiasorozatot készített a magyar 56-ról, amelyből – Mihályfi szerint – világosan kiderült, hogy az egész történet végeredményben a politikai és a fekete, azaz a világi és egyházi reakció együttes tevékenységének eredménye volt.

Ha rákérdezzük arra, hogy Mihályfi – azonfelül, hogy evangélikus lelkész fia volt – milyen evangélikus, illetve egyházi kötődéssel bírt, a következőket mondhatjuk. Fiatal korában a Luther Otthon lakója volt, innen indult a Tanácsköztársaság vörös hadseregébe. Írt néhány Mária-verseket, amelyekben Mária gyönyörű parasztlány. Az egyikben Mária úgy jelenik meg, mint akinek „anyja a föld, apja az isten” [sic!]. Protestánsnak lenni számára annyit jelentett, mint magunkat a „gályarabok” utódainak szerepébe helyezve mindenkor szembenetelni a római katolikus egyházzal, amely a politikai és vallási reakció örök támogatója.

Egyházipolitikai koncepcióit Mihályfi Ernő nyilvánosan négyyszer – 1948-ban kétszer, 1952-ben és 1958-ban egyszer-egyszer – fejtette ki.

1948. március 18-án Balassagyarmaton nyíltan követelte az egyház vi-

Dr. Böröcz Enikő február 27-én a béri evangélikus templom színpadán

ben két út áll. Az egyik a reakció útja, amelyet – szerinte – az akkori római katolikus egyház képviselt. A másik – az akkori református egyház útja – a haladás útja.

A korabeli evangélikus egyházzal kapcsolatban azt mondta, hogy vannak „formális lépések”, azonban bizonyos vezetőknek „a demokráciával szembeni” fenntartásai miatt a dolog késedelmet szenved. Megemlítette Bergrav püspököt, aki szembe mert szállni Hitlerrel és bandájával, ugyanakkor – név említése nélkül – támadta Ordass Lajost. Azt mondta róla, „nem mindegy, ha egyik szerencsétlen makacsságú püspökünk a krisztusival azonos szociális igazságokat hirdető felszabadító humanizmussal szemben akar ellenállni, s ma akarja pótolni azt, amit Hitlerrel és zsoldosaival szemben elmulasztott...”

Ez a kijelentés egyszerre volt a hazug kommunista propaganda szava és valótlan állítás. Ugyanis a „felszabadító humanizmus” 1945-től kezdve sűrűn mutogatta a maga brutális arcát is. Az pedig, hogy Ordass Lajos ne szállt volna szembe a náci diktatúrával, egyszerűen nem volt igaz.

Mihályfi 1952-ben pártállami nyomásra lett egyetemes felügyelő. Elődjét szintén a pártállam bizalma röpítette az utolsó szabadon választott – hivataláról börtönben lemondattott – egyetemes felügyelő, báró Radvánszky Albert helyére.

1952-es programbeszéde lényegében két dolgot tartalmazott: az egyik a szocializmushoz való hűségének a megvallása volt, a másik pedig azon meggyőződésének a kifejtése, hogy amit 1948 óta, az úgynevezett „haladó” vonal támogatásával ő és társai az evangélikus egyházban tettek, az „a túlélés egyetlen útját” jelentette az egyház számára.

Szerinte a kommunista állam az egyetlen olyan politikai formátum, amely semmit nem kér a szabad vallásgyakorlatért cserébe az egyháztól. Ehhez hozzátette, hogy igazi vallásszabadság csak a Szovjetunióban és a szocialista utat követő országokban van.

1958-as beszédének lényege az volt, hogy teljes egészében elvetette az 1956–1958 közötti egyházi időszakot, és követelte a visszatérést a „törvényességhez”. Ezt követően egészen haláláig formális módon vett részt az egyház vezetésében. Az 1966-os zsinatot „világtörténelmi eseménynek” nevezte. A Káldy Zoltán és Ottlyk Ernő közötti „iszapbirkózásban” – legalábbis az egyházi nyilvánosság előtt – Káldy mellé állt.

Ami Mihályfi Ernő egyházi tevékenységének belső, egyházi megítélését illeti – 1948 és 1972 között –,

erről két egymással frontálisan ütköző véleményt találhatunk.

Káldy Zoltán több alkalommal is nyilatkozott róla. Egyik legfontosabb megszólalása 1972-ben történt, amikor Mihályfit eltemették. A nem egyházi szertartással végzett búcsúztatáson Káldy Zoltán – civil ruhába öltözve – többek között a következőket mondta: „Isten iránti hálával mondjuk el koporsója mellett, hogy ami a felszabadulás óta egyházunkban előremutató, a szocializmusban folyó szolgálatunkat segítő történet, abban Mihályfi Ernő munkája, szeretete, ereje, bölcsessége és hazafisága benne van.” Utóda, dr. Fekete Zoltán pedig feltette a költői kérdést: „...vajon szerény képességeim alkalmassá tesznek-e egy ilyen nagy államférfi, publicista és országos felügyelő utódlására?”

Ezekkel a „szentté avatni” kívánó kijelentésekkel frontálisan ütközött Ordass Lajos véleménye. Ő Mihályfit és a hozzá hasonlókat – a politika oldaláról – úgynevezett „együttműködő elemeknek” nevezte, akik a „jókor voltak jó helyen” elvnek köszönhetően zsiros állásokba ültek bele. Az egyházi pályafutását illetően pedig azt mondta róla, hogy Darvas Józseffel együtt azok közé a laikus egyházi vezetők közé tartozik, akik „nem egyházi működésük és egyházszereplésük alapján kerültek tisztségükbe”. Ezért indítványozta: „...testvéri keresztyén hangnemben közöljük a két felügyelővel az egyház közvéleményét, és kérjük meg őket arra, hogy közegyházi érdekből őröszítsék meg ezeket a tisztségeket.” Ordass Lajos annak ellenére beszélt így, hogy Mihályfi 1956-ban Horváth János ÁEH-elnök utasítására intézte rehabilitációját, saját kezébe véve Ordass finansziális kárpótlásának az ügyét is. Mind Mihályfi, mind Darvas József megígérték, hogy távoznak, azonban az 1958-as visszarendeződést követően mindketten visszatértek.

Mihályfi Ernő egyházi szereplését illetően összefoglalóan azt kell mondanunk, hogy olyan egyházi álmodott, amely semmi mást nem akar, mint elnyerni az éppen aktuális politikai hatalom kegyét. Mintha nem érdekelt volna, hogy az egyháznak van saját Ura és tőle kapott küldetése, és hogy elsősorban és mindenekfelett ezekhez kell hűnek maradnia.

Mihályfi nem tudta megérteni, hogy a keresztény hitvallás és a mindenkor világ felé intézett keresztény kritika és ajánlások nélküli egyház nem egyház. Állandóan arra figyelmeztetett, hogy az egyház a mondanivalójával ne lógjon ki a szocializmus által engedélyezett keretből. Vazallus egyházban gondolkodott, félresöpörve azt az igazságot, hogy az egyháznak csak Jézus Krisztus vazallusaként, egyedül az ő alárendeltjeként szabad megjelenie saját és a világ színe előtt.

Ezen a háttérrel gondolkodva Mihályfi Ernő egyetemes, majd országos felügyelőségét semmiképpen nem lehet „áldott történetként” értékelni.

A szerző evangélikus lelkész, egyháztörténész, az Evangélikus Országos Levéltár tudományos munkatársa. Írása a kommunizmus áldozatainak emléknapja alkalmából február 27-én Béken rendezett templomi megemlékezésen elhangzott előadásának szerkesztett változata.

Hogyan lesz a gyenge kezdésből jobb befejezés?

Már az új év harmadik hónapjában járunk, és talán másokhoz hasonlóan benned is megfogalmazódott, hogy valamit másképpen kellene csinálni. Vagy talán van valami, ami bosszant vagy nyomaszt egy olyan sajnálatos döntés miatt, amelyet a múltban hoztál. Vagyakozol rá, hogy bárcsak előlről kezdhetnéd a dolgot. A golfjátékosok ezt „mulligannak” hívják – azt jelölik ezzel a szóval, amikor egy rossz ütést meg lehet ismételni. Sajnos a valós élet ritkán ajánlja fel nekünk a mulligan lehetőségét. Együtt kell élnünk hibás döntéseinkkel, cselekedeteinkkel, és gyakran el kell fogadni a következményeiket.

Nemrég valakitől kaptam egy idézetet: „Senki sem tud újat kezdeni, de ma elkezdhetünk valamit, aminek új lesz a befejezése.” Akár egy golfmeccsről van szó, akár egy új üzlet megnyitására vagy egy kapcsolat megkezdéséről – ez mindegyikre igaz. És néha nem kezdünk olyan jól, ahogyan szeretnénk, nem úgy, mint egy világlklasszis sprinter; és nem mehetünk vissza, hogy újrakezdjük a versenyt. Folytatnunk kell, remélve, hogy amint haladunk előre, egyre jobbakk leszünk.

Van valami az életedben, amit szeretnél másképp csinálni, vagy valamit újakezdenél? Talán a karrieredben volt olyan döntésed, amelyet most visszatekintve nem tartasz túl bölcsnek? Valaki ajánlott egy lehetőséget, de már nem élhetsz vele? Volt olyan befektetésed, amelyről kiderült, hogy értelmetlen volt? Talán tönkretettél egy fontos kapcsolatot, és már javíthatatlan? Sajnos bármennyire szeretnéd, hogy máshogyan legyen,

ami megtörtént, az megtörtént, és nem lehet megváltoztatni. Szóval akkor hogyan tovább?

A fenti állítás szerint a kezdés betonba van öntve, de ma elkezdhetünk valamit, aminek reményteljes lehet a befejezése. A Biblia sokat beszél erről.

Hagyd magad mögött a múlt hibáit, és szánd oda magadat a célnak. Ha a megváltoztathatatlan múltton töprengsz, az általában haszontalan. Miután kitévedt, hogy hová akarsz eljutni, és kigondoltad, hogyan, akkor tudni fogod, hogy a célnál vagy, amikor odaérsz; ezért folyamatosan fókuszálj a célra. „... azokat, amelyek hátam megett vannak, elfelejtve, azoknak pedig, amelyek előttem vannak, nekik dölvén, célegyenest igyekszem az Istennek a Krisztus Jézusban onnét felülről való elhívása jutalmára.” (Fil 3,13–14; Károli-fordítás)

Ha folyamatosan hátrafelé nézel, ezzel csak azt éred el, hogy az előtted

levő ösvény kacsaringós lesz. Az a farmer, aki traktort vezet a mezején, előre figyel, mert tudja, hogy ha hátrafelé néz, akkor nem tudja tartani az egyenes vonalat, pedig ez lenne a dolga. „Igyekezzél, hogy Isten előtt becsületesen megállj, mint olyan munkás,

aki szegényt nem vall, aki helyesen hasogattja az igazságnak beszédét.” (2Tim 2,15; Károli-fordítás)

A múlt romjaira nem épülhet a jelen vagy a jövő. „A múlt maradjon a múltban” – mondják néha. Gyakran teljesen új indulás kell ahhoz, hogy magunk mögött hagyjuk mindazt, ami korábban volt, és ez a legjobb eszköz arra, hogy a jövőben a befejezés is megfelelő legyen. „Senki sem tudja az új posztó feltöltését az ó posztóhoz; mert különben az újat is megszakasztja és az ó posztóhoz nem illik az újból való feltölt.” (Lk 5,36; Károli-fordítás)

■ ROBERT J. TAMASY
(Forrás: Monday Manna)

HETI ÚTRAVALÓ

„Ha a búzaszem nem esik a földbe, és nem hal meg, egymaga marad; de ha meghal, sokszoros termést hoz.” (Jn 12,24)

Bőjt negyedik hetében az Útmutató reggeli és heti igéi a bőjti öröm forrásáról, Krisztus áldozatáról szólnak; ő az örök élet Kenyere, de nem „kenyérkirály”. „Arról ismertük meg a szeretetet, hogy Jézus az ő életét adta értünk.” (1Jn 3,16; LK) Fedezzük fel, hogy a dióhéj-evangéliumban is (lásd Jn 3,16) ugyanezt hirdeti a szeretet apostola! Mi pedig ezért vallhatjuk: az Úr Jézus az én jó pásztorom. „Lelkemet megvidámítja, az igazság ösvényén vezet az ő nevéért.” (GyLK 683,2) Egykor a görögök és azóta sokan Jézust szeretnék látni, meg akarják ismerni. Heti igévé lett válaszázt így indokolja Urunk: „Aki szereti az életét, elveszti; aki pedig gyűlöli az életét e világon, örök életre örzi meg azt. Ha valaki nekem szolgál, engem kövessen...” (Jn 12,25–26) Örök örömet az embernek csak a vigasztalás Istene adhat, ám „Krisztus által olyan bősséges a mi vigasztalásunk”, mert „az Isten vigasztal minket.” Adjunk ezért hálát: „Áldott az Isten, (...) az irgalom Atyja...” (2Kor 1,5.4.3) Mózes hirdette, hogy Isten jósága hűségre kötelez. Mikor mannával, mennyei eledellel táplálta a népet, „így adta tudtadra, hogy nemcsak kenyérrrel él az ember, hanem mindazzal él az ember, ami az Úr szájából származik.” (5Móz 8,3) Nekünk az élet Kenyerére van szükségünk! Istennek mindig igaza van: „... tudom, hogy így van: hogy is lehetne igaza az embernek Istennel szemben? (...) Mert ő nem ember, mint én (...). Nincs is köztünk döntőbíró...” (Jób 9,2.32.33) Mi már tudhatjuk: a Bíró, mielőtt ítélne, eljött meghalni értünk, s aki őbenne marad, megmarad a szeretetben. Urunk ezért kéri: „... maradjatok meg az én szeretetemben.” Csak így leszünk képesek arra, hogy egymást krisztusi szeretettel szeressük. „Ezeket azért mondom nektek, hogy az én örömöm legyen bennetek, és örömtök teljessé legyen.” (Jn 15,9.11) Luther szerint az igazi öröm titka: „Tartsa magát az ember teljes szívvvel az igéhez, vigasztalván magát Jézus Krisztus drága ígéretével, hogy ő az Atyával együtt velünk marad, s megoltalmaz, hogy semmi baj ne ártson, ördög s világ semmi hatalma el ne tiporjon, se tőle el ne szakítsen.” Pállal együtt hisszük, tudjuk, „hogy aki feltámasztotta az Úr Jézust, az Jézussal együtt minket is feltámaszt, és maga elé állít...” (2Kor 4,14). Ezért dicsőítsük Istent hálaadással a jó pásztorért – ő a Messias! Ő búzaszeméletét önként odaadta, azután újra visszavette, mert „ezt a küldetést kaptam az én Atyámtól”. Akik kétkedve kéri: „Ha te vagy a Krisztus, mond meg nekünk nyíltan!”, ezt a választ kapják: „... ti nem hisztek, mert nem az én juhaim közül valók vagytok.” (Jn 10,18.24.26) Ez az egyetlen megoldás: „... aki pedig szeret engem, (...) kijelentem neki magamat.” A juhait meglátják őt, „mert én élek, és ti is élni fogtok. Azon a napon megtudjátok, hogy...” (a „titkot” lásd Jn 14,19–21) Ám hittel kérjük: „Jézusom, Krisztusom, / Én szerelmesem! / (...) Eggyé lenni kíván / A szívem veled, / (...) Hogy így mindörökké / Teveled legyenek...” (EÉ 381)

■ GARAI ANDRÁS

▶ Az elmúlt század ötvenes éveiben **Balla Rebeka** diakonissza testvér missziói útjai során több helyen tartott házi bibliaórákat. Ezekről készített feljegyzéseit örökül hagyta reánk. E feljegyzésekből idézzük fel egy különös bibliaórát.

Egy alkalommal sok vágyakozó lélek vett részt a bibliaórán, amely egy hozsannaénekkal kezdődött: „Siassetek, hamar lejár, / Kegyelme már régóta vár, / Ma még lehet, ma még szabad: / Borulj le a kereszt alatt. (...) Elszáll a perc, az életed, / Ma még, ha jössz, elérheted. / Ne késs tovább, ne várj tovább, / Ma kérd Atyád bocsánatát!” Ezután Rebeka testvér egy igét olvasott fel: „Bűneim büntetése utolért engem (...), és a szívem is elhagyott engem.” (Zsolt 40,13)

Az ének és az ige sok lelki problémát hozott felszínre: bűnös voltunk felismerését, Isten bűnbocsátó kegyelmét, a megtérést és az üdvösség kérdését.

Beszélgetés közben az egybegyűltek zokogó hangra lettek figyelmesek. Rebeka testvér megkérdezte az asszonyt, mi készítette őt sírásra. „A bűneim, a bűneim... – zokogott tovább –, úgy érzem, hogy a bűneim sokasága alatt összeroskadok, nem tudok így tovább élni, engem már nem fogad magához az Isten.” Erre igéivel válaszolt a bibliakör vezetője: „Ha megvalljuk bűneinket, hű és igaz ő: megbocsátja bűneinket.” (1Jn 1,9) Ezután arra kérte a testvéreket, hallgassák meg figyelmesen Tokichi Ishi japán rablógyilkos megtérésének történetét, amelyet dr. F. W. Borehan ausztráliai skót lelkész *Történelemformáló igék* című munkája alapján

mondott el (fordította Szabó Miklós rákospolatai nyugalmazott lelkész).

A különös történet szerint Tokichi pogányságban született, apja megrögzött részeges ember volt, s ő maga életében mindössze két keresztténnyel találkozott, akiknek révén megismerte Isten megváltó kegyelmét. Tizenhárom éves korában az éhség lopásra kényszerítette. „Ez volt a kezdete bűnös életemnek” – vallotta később. A tolvajból hamarosan hamiskártyás lett, ez további lopásokra kényszerítette, míg végül a börtönben kötött ki, ahol a betörők hatása alá került.

Kiszabadulása után az egyik bűncselekményt a másik után követte el a legvakmerőbb módon, míg végül meggyilkolta egy teaház felszolgálónőjét, és ügyesen, bűnjel nélkül eltűnt. A hatóságok sehogy sem tudtak a nyomára akadni. Egyéb bűncselekménye miatt azonban Tokichi később ismét fegyházba került. Itt tudta meg társaitól, hogy az általa meggyilkolt felszolgáló leány egykori kedvesét kivégzik a gyilkosság miatt. Ekkor gondolkodni kezdett: mit érezhet, és hogy szenvedhet a helyette elítélt és annak családjá, egész rokonsága? Megborzadt az elítélt halálküzdelmére gondolva. Addig tépelődött, míg felhatározta, hogy bevallja tettét, hogy megmentsse az ártatlan embert.

Vallomást tett, bevallotta minden bűnét, és nyíltan feltárta az addig ki-nyomozhatatlan gyilkosságot. Arra törekedett, hogy kiderüljön a helyette elítélt ártatlansága. Hosszas bírósági tárgyalások következtek, és a

végeredményük az lett, hogy őt mégis felmentették a gyilkosság alól. „Ez nagyon elcsüggesztett, mert tudom, hogy felmentésem az ártatlanra hárítja a büntetést. Annyira kétségbe ejtett, hogy aludni sem tudtam” – írta naplójában. Arra utasította ügyvédjét, hogy az igazság derüljön ki. A perújrafelvétel során őt ítelték el. Ekkor látogatta meg börtönében két hívő skót testvér. Újév reggelén ünnepi ebédet vittek be, három nappal később egy *Újtestamentumot* küldtek be neki. Először a polcra dobta, majd unalmában később mégis kinyitotta több helyen, és beleolvasott. Jézus jeruzsálemi bevonulását, majd az elveszett bárány keresésének történetét olvasta; később azt, hogyan adták Jézust Pilátus kezébe, hogyan ítelték el ártatlanul, és végezték ki a kereszten.

Ezen gondolkodni kezdett. Ő, a megrögzött, makacs bűnöző szé-

Egy házi bibliaóra áldásai

gyetlenesnek tartotta Jézus ellenségeinek szörnyű tettét. Tovább olvasva megállott Jézus szavainál: „Atyám, bocsáss meg nekik, mert nem tudják, mit cselekszenek.” „Ez átütött rajtam – írta naplójában –, mintha húszcentis szeggel ütötték volna át szívemet. Mit jelent ez az ige? Krisztust szívem szerelmének nevezem? Mondjam, hogy ez a mennyei könyörület? Nem tudom, minek nevezem, csak azt tudom, hogy kibeszélhetetlenül hálás szívvel hittem. Ez az egyszerű kérdés besegített a keresztyénség közepébe.” Majd így folytatta: „19 éves koromtól 20 évnél többet töltöttem börtönben. Ez alatt az idő alatt megtanultam, mit jelent szenvedést hordozni. Sok kínos próbám estem át, mind-egyik azt sürgette, hogy bánjam meg bűneimet. S mégse tudtam bűnbánatra jutni... Most Krisztus egyetlen szavától: *Atyám, bocsáss meg nekik...*, az én kibeszélhetetlen kemény szívem megváltozott. Megbántam minden bűnömöt.”

A keresztről való kinyilatkoztatás indította meg Ishit. „Csak a börtönben jöttem rá, hogy van lelke az embernek – olvashatjuk csodálatos naplójában, melyet utolsó bebörtönzése alatt vezetett –, ma a zárkában ülök megfosztva jövő-menéstől, mégis elégedettebb vagyok, mint szabad időmben. A börtön közönséges rabkosztján hálásabb vagyok, mint azelőtt a legfényesebb palotában, amit valaha láttam. Minden napon kibeszélhetetlen nagy az örömöm, s mindezt Jézus kegyelmes jó-ságának köszönhetem.”

Az egyik skót hívő testvér volt

utolsó látogatója, aki egy alkalmas igét olvasott fel neki, és beszélt vele az acélrcáson át. Ishi ezt mondta utolsóként: „Befejeztem jegyzeteimet, amit lehetett, elvégeztem. Csak azt várom, hogy a bűn testét letéve őhozzá menjek.” Másnap reggel ki-vegezték. Utolsó szavait versbe foglalta: „Nevem meggyalázva / Testem börtönben lát halált, / De megtisztult lelkem / Ma visszatér Isten országába.”

A történet nagy hatással volt a bibliakör tagjaira. Többen így nyilatkoztak: „Akkor az én bűneimre is van bocsánat!” A töredelmes szívekből felhangzott a dicséret: „Szent Fiadért, ki engemet véren megváltott, / Hallgass meg, ha bűnbánattal hozzád kiáltok! / Vigasztal téj kegyesen beteg szívemhez, / Hozzád téro gyermekednek, Atyám, kegyelmez!”

Majd bűnbánó imádság tört fel a szívekből, s jó néhányan – közöttük a síró asszony is – örömmel tettek bizonyoságot arról, hogy most fogadták el Jézust Megváltójuknak. Örömeikként zúgott fel a testvérek ajkáról a hallelujaének: „Szent bizonyosság: Jézus enyém! / Földi utamra sugárzik a fény, / Vár az örökség, mennyei fény, / Lelkem ujjongva fölfele néz. / Dicsének hangzik ajakamon, Jézust örömmel magasztalom. (...) Boldogan érzem, s vallom is én: / Jézusé lettem. Jézus enyém.”

A fegyház „nemes embere” (így nevezte a japán kriminológia) isteni kegyelemben való részesülésének története így hatott a bibliakör bűneikkel küszködő tagjaira, s bizonyítéka lett annak, hogy Isten kegyelme végtelen; minden hozzá téro, bűneit megbánó lélek számára készen áll. Fogadjuk el ezt a drága ajándékot!

■ SZENCZI LÁSZLÓ

NAPPOS OLDAL

Szerkesztette: BODA ZSUZSA

FOTÓ: Mészáros Gábor

Dicséret a magas színvonalú szakmaiságért – A kereszt fogantatása (Oberling Zsanett csoportja, Győr)

FOTÓ: BODA ZSUZSA

Dicséret a gyermekközpontúságért – Jónás és a bokr (Bajuszné Orodán Krisztina csoportja, Nagyveleg)

FOTÓ: Mészáros Gábor

Dicséret a színpadi összképért és a színpadi hatásért – A növények királya (Giczi Nikolett első csoportja, Bük)

Biblia, növények, bábok

▶ Immár kilencedszer hirdette meg egyházunk gyermek- és ifjúsági osztálya az országos evangélikus bábversenyt. Ez alkalommal, március 6-án a fasori gimnázium díszterme és a fasori templom adott otthont a fesztivál jellegű rendezvénynek. Az ország különböző pontjáról érkezett nyolc csoport a kiírás szerint a *Növények a Bibliában* témakörben mérte össze „bábügységét”.

„A mai napon többször is megkaptuk a katarzis élményét, és előadásaitok segítségével másképp értünk néhány bibliai részt, amelyeket eddig már olyan sokszor elolvastunk. Nem tudtunk dönteni a csapatok között, így azt javasoljuk a szervezőknek, hogy a felajánlott díjakat egyformán osszák szét a versenyző csapatok között, és jövőre ne is versenyt, hanem bábos találkozót hirdessenek meg” – mondta az eredményhirdető, díjkiosztó ünnepségen a négytagú zsűri nevében *Döbrentey Ildikó* meseíró.

Ehhez a javaslathoz hűen a fasori templomban a zsűri által alkotott „dicséretkategóriákban” vehették át a csapatok képviselői az emléklapokat.

FOTÓ: BODA ZSUZSA

Dicséret a közösségi játék erejéért – Kicsi magocskák (Klenóczkyné Sulyok Anna csoportja, Bátortereny)

FOTÓ: Mészáros Gábor

Dicséret a valódi színházért – Az élet kenyere (Kézdy Péter csoportja, Piliscsaba)

FOTÓ: BODA ZSUZSA

Dicséret a jövő reményének – Olajfaágacska (Klenóczkyné Sulyok Anna csoportja, Szúpatak)

FOTÓ: BODA ZSUZSA

Dicséret az élő színházért – Zákeus és a fügefa (Nagy Panka csoportja, Pesthidegkút)

FOTÓ: Mészáros Gábor

A nyitóáthítatot Pelikán András fasori lelkész tartotta

FOTÓ: BODA ZSUZSA

Dicséret az ezerarcú bábjátékért – „Türeleme hosszú...” (Giczi Nikolett második csoportja, Bük)

A zsűri: Grendorf-Balogh Melinda lelkész, Giovanni Kornél bábművész, Granasztói Szilvia bábművész, Döbrentey Ildikó meseíró

FOTÓ: BODA ZSUZSA

Népi játszótér Prekler Kata vezetésével a zsűri tanácskozása alatt

FOTÓ: Mészáros Gábor

A bábverseny moderátora Sikter János porrogszentkirályi lelkész volt

FOTÓ: Mészáros Gábor

► *Lelki hatalom és e világi bölcsesség* címmel tartotta meg idei gyülekezetvezetői konferenciáját a Déli Egyházkerület március 5-én és 6-án a Bonyhádi Petőfi Sándor Evangélikus Gimnáziumban. A gyülekezeti lelkészek, felügyelők, másodfelügyelők, gondnokok, pénztárosok és presbiterek számára meghirdetett találkozón az egyházközségek közel száznyolcvan küldötte vett részt. A jelenlévők a gyülekezetekben fellépő konfliktusok kezelésének lehetőségeit, illetve a közösségi együttműködés szempontjait járták körül – meghívott előadók bevonásával.

A kétnapos programot péntek este a bonyhádi *Keresztmetszet* együttes rövid koncertje nyitotta meg, majd *ifj. Cserháti Sándor*, a szegedi egyházközség lelkésze tartott bevezető igei alapozást. Az 1Kor 12,4–11 alapján elhangzott bibliatanulmány rámutatott: éppen a levél címzettjeivel kapcsolatban tudhatjuk, hogy már a legsős keresztények élete sem volt feszültségmentes. Ugyanakkor a mai keresztény közösségekben jelentkező feszültségek oldására sincs más válasza Jézusnak, mint hogy szeretnünk kellene egymást. Ehhez pedig – mielőtt saját magunk helyének, méltóságának kiharcolásába kezdenénk –

Közös szolgálat: teher vagy ajándék?

A Déli Egyházkerület gyülekezetvezetői konferenciája Bonyhádon

fel kell tennünk a kérdést: szeretve tudjuk-e magunkat? Személy szerint el tudjuk-e hinni, hogy Isten szeret, ügünk az övé, és ezért nem kell félünk, és kiharcolnunk a magunk pozícióját?

A bevezető gondolatokat követően a résztvevők megtekinthették a Déli Egyházkerület 2009-es eseményeiről készült zenés képsorozást, majd *Aradi György* kerületi missziói lelkésznek a börtőliljáról szóló áhítata zárta az esti programot. Az együttlét ezután – a házigazdák vendégszeretetének köszönhetően – térített asztalok mellett, kötetlen beszélgetéssel folytatódott.

A másnap reggeli lelki töltekezésről a szekszárdi egyházközség elnöksége, *Sefcsik Zoltán* lelkész és *dr. Muth Lajos* felügyelő gondoskodott. A lelkész 1Pt 2,9–10 alapján elmondott igehirdetésében többek között így fogalmazott: „Péter apostol már most, a gondokkal, feszültségekkel és bajokkal küzdő gyülekezeteknek mondja a jó hírt: »Királyi papság vagytok« (...). Valakinek a tulajdonában lehetünk, és a valódi értékünk ezt szabja meg. Itt kezdődik az igazi csoda.”

A szekszárdi gyülekezet nem lelkes vezetője – aki orvosként a Tolna Megyei Önkormányzat Balassa János Kórházának főigazgatója – *Szolgálat és szolgálat az egészségügyben* címmel mondta el biznyságté-

e fogalmak tisztázása és pontos, adekvát használata.

Dél előtt *dr. Korányi András*, az Evangélikus Hittudományi Egyetem Egyháztörténeti Tanszékének docense, a zsinat lelkési elnöke az el-

télet. Szavaiból kiderült: a szolgálat mindig valakiért, a szolgáltatás pedig valamiért történik. Lehet, hogy a társadalom értékrendjének helyreállítási kísérletében fontos lépés lenne

kötelezettségről, az egyetemes papságról, a magasság és mélység megéléséről, az Istentől kapott karizmák különbözőségének vállalásáról és áldásairól, az egyházban jelentke-

ző konfliktusok testvéri feloldásának lehetőségeiről, a hatalmi kérdés lelki vonatkozásairól, valamint az „Isten nevében élt élet” fontosságáról szóló előadásában.

Pálmai István, a paksi egyházközség felügyelője *Hétköznapi bölcsességek egy gyülekezet mindennapijaiban* címmel a konfliktusok általános szerkezetét, szakaszait és dinamikáját, illetve a gyülekezeti együttműködés gyakorlati szempontjait világította meg hallgatói előtt.

Az előadásokm elhangzottakat irányított csoportmunka formájában dolgozták fel a konferencia résztvevői, amit az egyes csoportok plenáris beszámolóit követtek.

Szombat délután a konferencia témájával, valamint egyéb közegházi ügyekkel kapcsolatos kérdésekre fórumbeszélgetés keretében fogalmazott meg válaszokat *Gáncs Péter* püspök, *Radosné Lengyel Anna* egyházkerületi felügyelő, *dr. Szabóné Mátrai Marianna* püspökhelyettes, *Andorka Árpád* egyházkerületi másodfelügyelő, valamint a zsinat és az egyházmegye jelen lévő vezetői.

A rendezvény zárásaként az egyházkerület püspöke a németországi második ökumenikus egyházi napok plakátjának képi motívuma alapján adott összefoglaló visszatekintést a konferenciáról, majd úti áldásban részesítette a találkozót résztvevőit. ■ S. A.

„Az egyházban nem hatalom, hanem szolgálat van!”

Interjú Gáncs Péter püspökkel a Déli Egyházkerület gyülekezeteiben történt változásokról

► A Déli Egyházkerületben számos egyházi bírósági tárgyalás zajlott az utóbbi időben, és számos változás van folyamatban. A sokszor nagy port kavart és feszültségekkel teli történekekről az *evangelikus.hu* főszerkesztője, *Horváth-Bolla Zsuzsanna* kérdezte az egyházkerület püspökét, *Gáncs Pétert*, azzal a nem titkolt szándékkal, hogy elejét vegye a találgatásoknak, híreszteléseknek. Az alábbiakban ebből az interjúból idézünk.

– *Az elmúlt időszakban számos fegyelmi eljárás volt az egyházkerületben. Mondana ezekről konkrétumokat?*

– A rákospalotai, a dunaegyházi és a szarvasi gyülekezetben fegyelmi eljárásokat kellett indítani. Az első két esetben a folyamat vége az lett, hogy a fegyelmi tanács a lelkész szolgálati jogviszonyának felbontását ítélte meg. Ez azt jelenti, hogy ilyenkor a lelkész rendelkezési állományba kerül, elmehet más gyülekezetbe, illetve a püspök javasolhat neki más helyet.

A legsúlyosabb eset a szarvas-újtemplomi volt, ahol a lelkésznot, *Deme Zoltánt* a szolgálati jogviszony felbontására ítélte a jogerős határozat, míg a lelkész, *Deme Zoltánt* a lelkési hivatalától kellett megfosztani, mivel őt korábban egyszer a szolgálati jogviszonyból már felmentette a bíróság, így ugyanazt az ítéletet nem lehetett még egyszer kimondani. Ez a legsúlyosabb ítélet február 15-én jogerőre is emelkedett.

Úgy gondolom, hogy egyrészt ezek mögött a történekek mögött ott van az egyházi és világi elem összecsisolódásának fájdalmas folyamata, másfelől viszont egyre komolyabb probléma az egyházban a gyülekezeti autonómia kérdése is. Olyan mértékű autonómiát adott egyházunk zsinata a gyülekezeteknek, amivel sajnos nem csak élni, de visszaélni is lehet. Erre példa az újtemplomi gyülekezet, ahol a gyülekezetnek joga volt arra, hogy óvodát indítson. Az óvodára építve később olyan iskolát indítottak el, amely működésüképtelenné vált. Szarvason nincsen két

evangélikus általános iskolának létjogosultsága, mert nincsen annyi gyerek, hogy két iskola egészséges rivalizálásban egymás mellett megéljen.

– *Mi lesz ennek a következménye?*

– Iskolát eddig húsz éven keresztül csak alapítottunk, most viszont úgy néz ki, hogy egyet meg kell szüntetnünk. Az iskola csődbe került. Az a reális veszély áll fenn, hogy a jól működő óvodát is magával rántja. Most márciusban az óvónök nem tudja felvenni a fizetésüket, mert az iskola finanszírozása elviszi a pénzt. Az iskolában négy osztályban huszonegy gyerek tanul, nem kell nagy matematikusnak lenni, hogy kiszámoljuk, ekkora létszámnak nem lehet fenntartani egy iskolát.

– *A másik evangélikus iskola át tudja venni ezeket a gyerekeket?*

– Az összes gyereket nem tudja átvenni, viszont el tudjuk helyezni őket a város más iskoláiban. Gyermekek utcára nem fog kerülni.

– *A pedagógusokkal mi lesz?*

– A törvényesen járó végkielégítést ki fogjuk nekik fizetni. A fenntartó egyházközség felelőssége, hogy sajnos úgy vettek fel pedagógusokat, hogy nem volt meg a megfelelő gyermeklétszám, nem volt meg a finanszírozási alap. Sajnos a lelkész házaspár elváltak víziója lett volna az is, hogy erre az életképtelen általános iskolára még egy gimnáziumot is szerettek volna alapítani.

– *Hogy történelmet az, hogy gyakorlatilag a csődeljárásig elhúzódnak ez az ügy? Nem tudott az egyházi vezetés korábban közbeszólni?*

– Ezt az irreális, felelőtlen ámok-

futást azért nem lehetett megakadályozni, mert a gyülekezet fenntartásában volt az iskola. A presbitérium tagjai fizetett alkalmazottak voltak a gyülekezetben, tehát egzisztenciálisan a lelkéstől függtek, és mindig mindent megszavaztak, amit a lelkész házaspár szeretett volna. 2010. február 28-án, vasárnap azonban végre felelős döntést született: a presbitérium az óvoda megmentése érdekében az iskola felszámolását kezdeményezte. Ez az eljárás elindult, sajnos most ezzel szembesülnünk kell a gyermekeknek és a szülőknek egyaránt. Fájdalmas folyamat lesz, nagyon sajnáljuk, hogy ez bekövetkezett.

Az óvodát nem akarjuk kockára tenni, és mivel a gyülekezet is fizetési kötelessé vált, ezért mindenképpen meg kell tenni ezt a lépést. Ki kell mondanunk: a lelkész házaspár a gyülekezetet, az intézményeket anyagi, szervezeti és lelki csődbe vitte.

– *A Deme házaspár helyére új lelkészt neveztek ki...*

– Egyelőre helyettes lelkészt nevezünk ki *Zátonyi János* személyében. Ez átmeneti megoldás. Szeretnénk gyorsan elindítani a lelkészválasztást, de ahhoz az kell, hogy a gyülekezet anyagilag talpra álljon, hiszen a lelkészválasztás alapvető feltétele, hogy díjlelet tudjanak felmutatni: mit tudnak nyújtani a pályázóknak? Jelenleg a gyülekezet csődben van. Ha talpra állnak, akkor lehet meghívni valakit, attól függően, hogy a közgyűlés hogyan dönt. (...)

– *Mik voltak a gondok Dunaegyházán?*

– *Bácsi János* lelkészt fel kellett menteni, mert évek óta nem tudta a gyülekezetet megfelelően vezetni. Többek között nem készült zárszámadás, nem volt költségvetés, tehát a gyülekezet törvénytelenül működött. Június 30-ig felesége, a korábbi beosztott lelkész, *Bácsiné Vilmos Andrea* kapott helyettes lelkészi megbízást. Nem tudjuk, hogy addig

a gyülekezet talpra áll-e. Ha addig nem jönnek rendbe a dolgok, akkor más megoldást kell találnunk. (...)

– *Rákospalotán mi volt a helyzet?*

– Itt a lelkész és a felügyelő közötti viszony romlott meg. A felügyelő és a presbiterek nagy része úgy látta, hogy a lelkész nincsen eleget a gyülekezetben, mert az országos fenntartásban lévő, ám a gyülekezet tulajdonát képező idősök otthonában lévő igazgatói állását is ellátja. A presbitérium ezért kezdeményezte a lelkész felmentését. Ezt a közgyűlés ugyan többségében támogatta, de a kétharmados szavazati arány nem volt meg. A lelkész tehát maradt, de fegyelmi tanács elé került az ügy.

Megállapítást nyert, hogy a lelkész nem tud együttműködni a felügyelővel, képtelen a kompromisszumra. A fegyelmi tanács ugyanakkor a felügyelő felmentését is kérte, mert felelősnek látták a gyülekezet megosztásáért. Mindketten fellebbezési joggal éltek.

A lelkész felmentését az országos bíróság jóváhagyta, míg a felügyelő esetében kimondta, hogy bár látják, ő is felelős a megosztottságért, de nem látták ezt megfelelően alátámasztva, így ő maradt továbbra is felügyelő. Mi a fegyelmi tanács részéről szerettük volna, ha mindkét oldalról újratekintés történik, de a bíróság másképp döntött.

Csak remélni tudom, hogy a felügyelő a következő lelkésszel jobb viszonyt fog kialakítani. Sajnos ez meglehetősen csúnya „iszapbirkózás” volt a lelkész és a felügyelő között. Esperes úrral, a kerületi elnökséggel is sokat próbáltunk a lelkész és a felügyelő között közvetíteni. Sajnos nem sikerült, és végül nem volt más megoldás...

– *Ki vezeti jelenleg a gyülekezetet?*

– Jelenleg a *Bátovszky Gábor* mellé nyáron került beosztott lelkész, *Ponicsán Erzsébet* viszi tovább a gyülekezet ügyeit, míg a korábbi gyülekezeti lelkész az idősek otthonát vezeti Palotán, amíg a szerződés-

se tart. Az intézmény fenntartója az országos egyház, de az épület a gyülekezet tulajdonában van. Az országos presbitérium nevezte őt ki az otthon élére, és ez a testület is hívhatná vissza. Szerintem hosszú távon nem jó az, ha a lelkész továbbra is ebben a gyülekezetben marad. Remélem, be fogja látni, hogy más gyülekezetben, feszültségektől mentes légkörben jobban tudja Isten ügyét szolgálni, de én ebbe a magam részéről már nem kívánok beleszólni.

(...)

– *Püspökként Ön hogyan élte meg az utóbbi hónapokat?*

– Tanulságos volt ez a néhány hónap, de ezeket a lépéseket meg kellett lépni. Hogy teológiai érvelés hozza fel megint: a kulcsok hatalmára, a bűnök feloldozására minden lelkész esküt tesz, de megfogadjuk azt is, hogy amíg nem látunk megbánást és újrakezdési készséget, addig büntetés van és a bűnök megtartása. Néha elő kell venni azt a kulcsot az egyházban, ami lezár egy korszakot, mert látjuk, hogy valami úgy, ahogyan van, nem mehet tovább, mert rombol és ártalmas. Nemcsak a civakodók saját kárára, hanem egy egész gyülekezet és ezzel együtt az egész egyház kárára is lehet ez. Ki kell mondani, hogy vannak olyan helyzetek, amikor nem szabad spongyát dobni rá, mintha mi sem történt volna, hanem valakinek fel kell állnia, és tovább kell mennie.

Ezek persze nem népszerű és nem kellemes dolgok, jobb arról beszélni, ami pozitívum, de ha elfedjük a gondokat, abba gyülekezetek belepusztulnak, és ezt nem vállalhatjuk. Nekem is fájdalmasak ezek a felmentő döntések, hiszen legszebb szolgálattom, ha ordinálhatok, ha lelkészeket szolgálatba állíthatok, de most élni kellett ezzel a nem könnyű felelősséggel. Remélem, hogy sikerül ezekkel a lépésekkel egy gyógyulási folyamatot elindítani egyházkerületünkben és egész egyházunkban is.

► *Forrás: evangelikus.hu*

Déli harangszó Sárszentlőrincről

Március 19-én, péntek délben a sárszentlőrinci evangélikus templom harangja szól az MR1 – Kossuth rádióban. 1722-ben a szomszédos Györkönyből nyolc magyar evangélikus család költözött lelkészükkel, *Szeniczei Bárány Györggyel* együtt a Sió menti pusztára. 1775-ben épült fel a ma is látható barokk templom. A 18–19. század fordulóján Sárszentlőrinc püspöki székhely is volt.

► Forrás: RTV Részletes

Istentiszteleti rend • 2010. március 14.

Böjt 4. vasárnapja (Laetare). Liturgikus szín: lila. Lekció: Jn 6,1–15; Gal 4,21–31. Alapige: 2Móz 16,11–15. Énekek: 360., 365.

I., **Bécsi kapu tér** de. 9. (úrv.) Balicza Iván; de. 10. (német, úrv.) Johannes Erlbruch; de. 11. (úrv.) Bence Imre; du. 6. Balicza Iván; II., **Hüvösvölgyi út 193., Fébé** de. 10. Veperdi Zoltán; II., **Modori u. 6.** de. 3/4 11. Sztojanovics András; **Pesthidegkút, II., Ördögárok u. 9.** de. fél 10. (úrv., családi) Fodor Viktor; **Csillaghegy–Békásmegyér, III., Mező u. 12.** de. 10. Donáth László; **Óbuda, III., Dévai Bíró M. tér** de. 10. Bálintné Varsányi Vilma; **Újpest, IV., Lebstücker M. u. 36–38.** de. 10. Solymár Péter Tamás; **Káposztásmegyér, IV. Tóth Aladár út 2–4.** de. 9. Solymár Péter Tamás; V., **Deák tér 4.** de. 9. (úrv.) Cselovszky Ferenc; de. 11. (úrv.) Gáncs Péter; du. 6. (asztali beszélgetések); VII., **Városligeti fasor 17.** de. háromnegyed 10. (angol nyelvű, úrv.) Aradi György; de. 11. (úrv.) Aradi György; VIII., **Üllői út 24.** de. fél 11. Szabó Bertalan; VIII., **Rákóczi út 57/a** de. 10. (szlovák, kétnyelvű családi) Gulácsiné Fabulya Hilda; VIII., **Karácsony S. u. 31–33.** de. 9. (úrv.) Szabó Bertalan; IX., **Haller u. 11. 19–21. I. emelet** de. 11. (úrv.) Koczor Tamás; **Kőbánya, X., Kápolna u. 14.** de. 10. Benkóczy Péter; **Kelenföld, XI., Bocskai út 10.** de. 8. (úrv.) dr. Joób Máté; de. 11. (úrv.) dr. Joób Máté; du. 6. (vespera) Missura Tibor; XI., **Németvölgyi út 138.** de. 9. Missura Tibor; **Budagyöngye, XII., Szilágyi E. fasor 24.** de. 9. (úrv.) Bence Imre; **Budahegyvidék, XII., Kék Golyó u. 17.** de. 10. (úrv.) Bencéné Szabó Márta; XIII., **Kassák Lajos u. 22.** de. 10. Kendeh György; **Zugló, XIV., Lőcsei út 32.** de. 11. (úrv.) dr. Varga Gyöngyi; XIV. **Gyarmat u. 14.** de. fél 10. (úrv.) dr. Varga Gyöngyi; **Pestújhely, XV., Templom tér** de. 10. (úrv.) Szabó B. András; **Rákospalota, XV., Juhos u. 28. (kistemplom)** de. 10. Kósa László; **Rákosszentmihály, XVI., Hősök tere 10–11.** de. 10. (úrv.) Fekete Gy. Viktor; **Cinkota, XVI., Batthyány I. u.** de. fél 11. Vető István; **Mátyásföld, XVI., Prodám u. 24.** de. 9. Vető István; **Rákoshegy, XVII., Tessedik tér** de. 9. Grendorf Péter; **Rákoskeresztúr, XVII., Pesti út 111.** de. 10. Grendorf Péter; **Rákocsaba, XVII., Péceli út 146.** de. 9. Nagyné Szeker Éva; **Rákosliget, XVII., Gózon Gy. u.** de. 11. Nagyné Szeker Éva; **Pestszentlőrinc, XVIII., Kossuth tér 3.** de. 10. (úrv.) dr. Korányi András; **Pestszentimre, XVIII., Rákóczi út 83. (református templom)** de. 8. dr. Korányi András; **Kispest, XIX., Templom tér 1.** de. 10. Széll Bulcsú; XIX., **Hungária út 37.** de. 8. Széll Bulcsú; **Pesterzsébet, XX., Ady E. u. 89.** de. 10. (családi) Györi János Sámuel; **Csepel, XXI., Deák tér** de. fél 11. Zólyomi Mátyás; **Budafok, XXII., Játék u. 16.** de. 10. Solymár Gábor; **Budaörs, Szabadság út 75.** de. 10. Endreffy Géza; **Pilisvörösvár (református templom) du. 2.; Budakeszi, Fő út 155. (gyülekezeti terem)** de. fél 10. (családi) dr. Lacknerné Puskás Sára.

Összeállította: BODA ZSUZSA

Egymásra hangolt szívek

Nagyszabású és különleges nemzetközi kórustalálkozónak adott otthont a Deák téri templom március 6-án, szombaton. Az Europa Cantat (ifjúsági kórusok európai szövetsége) több magyarországi, látássérülteket oktató intézménnyel és a hazai kórusmunkát összefogó Magyar Kórusok, Zenekarok és Népzenei Együttesek Szövetségével (Kóta) közösen szervezte meg a *Hearts in Harmony* (Egymásra hangolt szívek) című rendezvényét. Ennek keretében a látássérültek és a kóruszene kapcsolatáról folyt magas szintű szakmai diskurzus.

A szimpóziumhoz több hangverseny is kapcsolódott. Március 5-én a farsori református templomban látássérült hangszeres szólisták és együttesek léptek fel. Másnap két magyar és négy közép-európai énekhangversenyre került sor a Deák téri evangélikus templomban, az igehirdetés szolgálatát *Gerőfiné dr. Brebovszky Éva* vezette.

A magyarországi énekhangversenyek a vakok intézetének női kara és vegyes kara képviselte. Rajtuk kívül egy-egy bolgár, lengyel, szlovén és osztrák együttes énekelt. Műsoruk a népdaltól és népi egyházi énektől a kortárs művekig és a gospelig több évszázadot és stílust ölelt fel. A karvezetők

egyike halk jeladással, másikuk ritmushangszerrel, harmadik pedig tapssal irányította vak énekkarát. Az eredmény bámulatos összhang volt.

amellyel sokszor a látóknál is tisztábban érzékel." Ezt tapasztalhatta meg a hallgatóság, amikor a hat énekkar közösen énekelt *Praetorius* kánon-

FOTÓ: LUKÁCS GÁBI

Szokolay Sándor *Alleluja* című művét Késmárki-Krisch György vezényli

A műsor művészeti vezetője *Késmárki-Krisch György* volt, aki évtizedeken keresztül tanított a vakok intézetében, és máig vezeti annak Lux Musicae együttesét. A rendezvény védnökségét *Szokolay Sándor* vállalta. A Kossuth-díjas, evangélikus zeneszerző-karnagy köszöntésében idézte *Németh Lászlót* (akinek *Sámson* című verses drámája nyomán írt operát): „Akinek egyik érzékszerve gyengébben működik, más területen válik fokozottan érzékenyvé, és aki nem lát, annak belső látása alakul ki,

ját és *Szokolay Alleluja* című művét. (Ez utóbbi az est elején és végén is elhangzott először a szerző, majd Késmárki-Krisch György vezényletével.)

Megrendítő volt megtapasztalni azt a különleges egymásra hangoltságot, amellyel korábban egymást nem ismerő látássérült fiatalok és idősebbek a karnagy vezetésre nagy, egyetemes kórusává váltak. Aki hallotta őket, megérthette a rendezvény címének legmélyebb értelmét: *Hearts in Harmony* – egymásra hangolt szívek.

■ -A -LY

GYÁSZHÍR

Szomorúan tudatjuk, hogy édesapánk, *Vértesy Rudolf* nyugdíjas evangélikus lelkész nyolcvanegy éves korában elhunyt. Temetése március 19-én, pénteken délután három órakor lesz Dombóváron, a Rákóczi utcai egyházi temetőben.

Vértesi Rudolf, Vértesy Róbert

GYÁSZHÍR

A feltámadás reménységében március 5-én eltemettük *Zaveczki József* 54 éves elhunyt nyugalmazott lelkészét. „Ne nyugtalankodjék a ti szívetek: higgyetek Istenben, és higgyetek énbenem.” (Jn 14,1)

HIRDETÉS

Magyar Rákellenes Liga®

Aki megszületik, meg fog halni ...

Hogyan ez ne történjen meg!
www.rakliga.hu

... de nem közömbös, mikor és hogyan.

Adója 1%-ával most Ön is segítheti a rák legyőzésében a

Magyar Rákellenes Liga® munkáját.

www.rakliga.hu

Adószám: 19653417-2-43

Segélyvonal: 06-80-505-675

